24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6651 — 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1907 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՇԷՎՎԱԼ 1325 — 4 Décembre 1907 — 24me année № 6651

ԱՐԵՒԵԼՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԴՐԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 100 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱՒՐԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
دزعلیه غلطه

"ARÉVELK,"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Consple, Galata

10 PARAS

ՄԱՍՈՒԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Փուսիլ.— Արշալոյս.— Հանրագիտակ.
— Ծաղիկ։

Մամուլի ասպարէզին մէջ ուշագրաւ փոփոխութիւններ տեղի ունեցան այս վերջին ամիսներուն մէջ։ Փունջ հնամենի Թերթը սկսաւ հրատարակուիլ շաբաթաթերթի ձեւով 16+4 էջերով։ Ինչպէս յայտնի է, Փունջին արտօնատիրութիւնը հանգուցեալ Համբարձում Ս. Ալամդարեան էր։ Ի անցս անոր ընտանեաց և այժմ կը հրատարակուի Ս. Զէօմլէգճեանի պատասխանատու անօրէնութեամբ։ Այժմեան շաբաթաթերթ Փունջը «Նոր Շրջան» մը կը բալորէ ժամանակի գրական պահանջներուն յարմարելու ձգտելով և այժմէականութիւն ունեցող խնդիրներով, գրականքննադատական, վիպասանական, գեղարուեստական և այլ հարցերով և ազդայինեկեղ։ լուրերով ալ զբաղելով։ Դավելի է խմբագրութեան այս ընթացքը, որ հետաւ կը մնայ հնամենի ասփիւռութիւններէ և տիրապետ տարրակներու բարբառէն (բացառութիւն Տ. Դանիէլ Վ.ին նամակը) և հեղգհեղ գրական շաբաթաթերթ մը ըլլալու կը նկրտի։ Փունջի պէս 16էջեայ պարբերականի մը էջերը այնքան սեղ են, որ չատ դժուար է ընթերցողներուն քաղաքական լուրեր և կարեւոր նորութիւններ հաղորդել Աւեցարերի պէս։ Փունջով ուրեմն Հայ լրագրութիւնը գրական երրորդ շաբաթաթերթ մըն ալ կ'ունենայ։ Մինչեւ այժմ հրատարակուած թերթերէն դատելով թէեւ կարելի է ըսել որ Փունջ յառաջդիմութեան մեծ քայլ մը ըրած է իր նախորդ չրջանի համեմատութեամբ, բայց դեռ ան չատ հեռու է գալէ անցնելու համար մեր գրական միւս երկու շաբաթաթերթերը։ Փունջին Ծրդ թիւը ամենեն չահեկան թիւերէն մէկն է։ Դեղեցիկ ուսումնասիրութիւն մը ունի Ի. Ռուղուրիկեան էֆ. այս թիւին մէջ բածին բառին վրայ, չիճարեն լեզուով։ Եթէ չէք հաւատար, դուք կարդացէք և հանկրցէք.—«Ի դէպս անդամման բածին կամ փայլին նշանակող ասպարին կամ սապարին կամ սապարհոն եղեցաց յասպերակէ կամ ի ծներեկէ, ինչ է բածին առաքահարցուածին պատասխանն մարթի գտեալ լինել երբ բածին կամ փայլին ձայնից մերձելի ՝ տար եղր ինչ նշանակմբ որ մեկնութիւնն նոյն լինի ընդ մեկնութեան կամ իմասին դարձեալ յօտար լեզուէ այնպիսի մի բառի որ սապարինի կամ սապարիոնի գէթ մօտ հնչէ»։ Դրաքա՞ր թէ աշխարհաբար է այս. օ՛չ այս է և ոչ այն, այլ երկուքէն կերտեալ այլանդակ խառնուրդ մը, mixtum compositum մը։ Մաղթելով որ վաղեմի Փունջը իր այս նոր չրջանին մէջ դրական և գիտական արտադրութեանց ծաղկեփունջ մը ըլլայ, անցնինք այժմ Իզմիրի Արշալոյսին, որ գաւառական միակ հայ օրաթերթն է։ Գաւառաթերթերուն գոյութիւնը միշտ օգտակար է և անոնք քաջալերութեան արժանի են, եթէ լրջութեամբ և անկողմնակալութեամբ հանրութեան կրթական և եկեղեցական օգտին ծառայեն։ Հարկաւ ո՛չ այն անկեղծութեան և անկողմնակալութեան Թարիւեանական երգուումներով զոր կ'ընէր տիրացուն Ադոկոս, որուն Պոլսոյ Թղկութիւնները անչուշտ Արշալոյսի անկման պիտի նպաստէին և զայն պոլսական Թերթի մը իզմիրեան սատարին պիտի վերածէին, այլ ազնիւ սկզբունքներու բարձրութեան վրայ մնալով չատագով հանդիսանային հանրօգուտ գաղափարներու և հասատատութեան։ Ոչ ալ կաշեկիդ Տ. Գաբրիէլ քահանայի պէս առաջնորդող յօդուածներու մէջ, քահանայական դասակարգը մինչեւ եօթերորդ երկինք բարձրացընէին և անոր անկման պատճառը միայն կուսակցն հոգեւորականութեան աստելութեան մէջ տեսնէին և քննադատելու ելլէին քարոզ մը, որուն իմասը իրենց խելապատակէն չատ բարձր է կ'երեւայ, աղայամիտ քաշչեալներով։ Լսեցէք Տ. Գաբրիէլի քարոզը. «Ո՛վ դուք կենդանի Աստուծոյ բարձրելոյն կենդանի տաճարներ, ո՛վ դուք Քրիստոսի Աստուծոյ թանաւոր հօր սիրելի ժողովուրդ, յարգեցէք ձեր ամենացեալ քահանայութիւնը, այն քահանայութիւնը ձեր կեանքն է, ձեր հոգին...։ Այն քահանայութիւնն է անկեալին, մեղաւորին հրեշտակը. սգաւորներուն սիրով կ'այցելէ մխիթարելու համար (դրամ դանձելու) զանոնք..։ Մահամերձին անարին մօտ կանգնած կը բարեխօսէ առ Աստուած՝ անոր ողբացեալ հոգին Հօր Աստուծոյ ձեռքը մատուցանելու համար ևն.»։ Այս խելքով և զարդացմամբ Տ. Գաբրիէլ քարոզիչ դաս տալու կ'ելլէ գիտէ՞ք որուն, ո՛չ թէ «սիրելի ժողովուրդին» և ոչ ալ «Քրիստոսի Աստուծոյ բանաւոր հօն եղող կենդանի տաճարներուն», և ո՛չ ալ աշխարհականներու «կեանքն ու հոգին» եղող իր պաշտօնակիցներուն, այլ Թուրքիոյ Հայոց համալսարանական Պարարքին, որուն պերճիմաստ քարոզները նոյն իսկ օտարները կը հիացնեն։ Դարեր և եղան առակը եթէ ակրպապային յայտնի չէ, թո՛ղ սորվի, կրնայ պէտք ունենալ։ Քահանայութիւնը ասոր անոր խօսքով ո՛չ կ'ինայ և ոչ ալ կը բարձրանայ, ո՛վ «անկեալներու և մեղաւորներու հրեշտակ պես» Տ. Գաբրիէլ (Տ. Հայրը համեստութեամբ միայն քահանաները «հրեշտակ» կ'անուանէ)։ Բարոյական, ուսումնական արժէք ունեցող քահանաներ ժողովուրդն յարգուած են պէտք եղածին չափ, բայց այժմ քահանայութիւնը այնքան ինկած է որ ամէնէն առաջ ժողովուրդը անկէ երես կը դարձնէ։ Ասիկա դառն իրողութիւն է և կուսակրօններու նախանձով երբեք չբացատրուիր այս բարոյական անկումը։ Անչուշտ Իզմիրի գիտնական կուսակրօն Առաջնորդն ալ երկու խօսքով կրնայ հասկցնել «Քրիստոսի բանաւոր հօին կեանքն ու հոգին» եղող այս ընտրեալները թէ կուսակրօնները որքան կը նախանձին ամուսնացեալ կղերին։ Կրօն. ժողովի անդամներուն մեծագոյն մասը քահանաներ են այսօր և հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութիւնը ջանք չի խնայեր քահանայութիւնը բարձրացնելու համար։ Բայց քանի որ քահանաները ժողովուրդէն կ'ընտրուին, նախ ժողովուրդը անոնց արժէքը պէտք է գնահատէ և «մարդ չեղար տէրտէր կ'ըլլաս» առածը մոռնայ։

Իզմիրցի դրագէտներ կը նպատակեն Արշալոյսի խմբագրութեան գրական և մտաւորական յօդուածներով։ Արշալոյս իր արտաքինով, տառերով, առնուազն վերնագիրներով, եւ այն Աւեւելքը կը յիշեցնէ։ Գաւառաթերթի մը հարկաւ չի կրնար մայրաքաղաքի Թերթերուն կարեւորութիւնը ունենալ, բայց Արշալոյս լաւ կ'ընէ եթէ գաւառական քրոնիկը մշակէ։

Մեր միակ Զաւեշտաթերթը Հանրագիտակ, չնորհիւ իր անօրէն - խմբագրին վահան էֆ. Փափուկեանի օր ըստ օրէ աւելի ընթիր նիւթերով կը ճոխանայ և դուարճացնելով ու դուարթացնելով հանրային կեանքին թերութիւնները կը ցոլացնէ։ Լիլա մեր միւս զաւեշտադիրներէն կը տարբերի Պոլսահայ ընկերական կեանքի ու վարքաբարքի դեղեցիկ սուտ կեանք մը անցընելուն, հայը ու աղղիկ կը սիրպուէին քանի մը պաշտօնական ընդունելութեանց մասնակցիլ և տարուան չրջանին մէջ որոշ տեսնենք մէկ քանի բարեկամներու ալօնքներուն մէջ երեւան գալ, ուր բրօֆէսէորին փառքը և Մաթիլտի գեղեցկութիւնը ամէնուն վրայ տպաւորութիւն գործած էին։ Մանկամարդ աղղիկան ծայրայեղ անտարբերութիւնը սկզբան վհատութեան չմատնեց զինքը հեռադիտող երիտասարդները. բայց քանի մը տարիէն տաղտացան ալ եւս։ Մէկ հոգի միայն յարատեւեց քաղցր յամառութեամբ մը և յաւիտենական նը։ շանած անունին արժանացաւ, զոր մեր լամաղուութեամբ ընդունեց ենթական։ Պ. Ռօպէր Տորդաքն էր այդ անձը։ Հիմա Օր. Սթանկէրսըն երիտասարդական տարիքը անցուցած էր, և այնպէս կը կարծուէր որ մինչեւ երեսունհինգ տարու ամուսնանալու պատճառներ չգտնող աղղիկ մը այնուհետեւ բնաւ չպիտի ուզէր կարգուիլ։

Այդպիսի փաստ մը անարժէք կը թուէր Պ. Ռօպէր Տորդաքի, քանի որ այս վերջինը կը շարունակէր դարպասել Օր. Մաթիլտի հետ, եթէ երբեք կարելի է «դարպաս» կոչել այն փափուկ ու գեղար հոգածութիւնները, որոնց առարկայ կը դառնայ երեսունհինգ տարեկան կին մը, ամուրի մնացած և ամուսնանալէ բոլորովին հրաժարած, իր յայտարարութեան համաձայն։

Ցանկարծ, առանց թիւրիմացութեան քանի մը չարաթ առաջ, ամբողջ Բարիզի մէջ զրոյց մը չրջեցաւ, որուն կարեւորութիւն չընծայուեցաւ սկզբան—չատ անհաւատալի բան մը ըլլալուն համար—. Օր. Սթանկէրսըն վերջապէս կը հաւանէր Պ. Ռօպէր Տորդաքի անչէլ բոցը արծարծել։ Հարկ եղաւ որ Ռօպէր Տորդաք ալ չներքէ այդ ամանութեան չուրջը տարածուած զրոյցը, որպէս զի ամէն օր առ համոզումը գոյացնէ թէ քիչ մը ճշմարտութիւն կը գտնուի այդքան անճշմարտանման զրոյցի մը մէջ։ Վերջապէս Պ. Սթանկէրսըն, օրին մէկը, Դիտաւորեանց Ակադեմիայէն դուրս ելած միջոցին ծանոյց թէ իր աղղիկան ու Պ. Ռօպէր Տորդաքի ամուսնութիւնը մոռրմական չրջանակի մը մէջ պիտի կատարուէր Կրլանտիի դղեակը, վերջին անգամ մըն ալ աչքէ անցուելէ յետոյ այն տեղեկագիրը, որուն մէջ ամփոփած էին նիւթին տարանջատումին վրայ կատարած իրենց բովանդակ աշխատութիւնները, այսինքն նիւթին եթերի վերածումը։ Նորապսակ ամոլը կլանտիէ պիտի հաստատուէր և փեսան իր աշխատակցութիւնը պիտի բերէր այն գործին, որուն նուիրած էին իրենց կեանքը հայր ու աղղիկ։

Դիտական աշխարհը տակաւին վրդոված կը մնար այդ լուրին վրայ, երբ Պ. Սթանկէրսընի սպանութեան փորձը կատարուեցաւ վերեւ առաջ բերուած անհասկնալի պայմաններուն մէջ, որոնք պիտի կրնան աւելի ճշդուիլ, երբ այցելենք դղեակը։

Բնաւ չքաշուեցաւ ընթերցողին հաղորդելու բոլոր այս յետահայեաց մանրամասնութիւնները, որոնց վերահասու եղայ Պ. Ռօպէր Տորդաքի հետ ունեցած գործի յարաբերութեանց հետեւանքով, որպէս զի Դեղին Սենեակին սեմէն ներս մտած առեն ընթերցողն ալ իմնի չափ իրազեկ ըլլայ։

Ս.

ՈՒՐ ԻՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆը ԿՈՒՆԵՆԱՑ
ԺՕՉԷՖ ՊՈՒԱՊԱԳԻԼԻ ԿՈՂՄԷ Պ. ՌՕՊԷՐ ՏՈՐԶԱԳԻ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԹՕՍԻ ՄԸ

Քանի մը վայրկեանէ ի վեր, Պուապաղիլ ու եւ կը յառաջանայինք պտի մը երկայնքէն, որ Պ. Սթանկէրսընի ընդարձակ սեփականութիւնը կ'եզերէր, երբ նշմարեցինք մուտքի վանդակապատը և մեր ուշադրութիւնը դրաւեց գեանին վրայ ծռած մարդ մը։ Այս վերջինը այնքան զբաղած էր որ մեր գալը չտեսաւ։ Մերթ կը ծռէր, հողին վրայ կը պառկէր գրեթէ, մերթ ոտքի կ'ելլէր և ուշադրութեամբ կը դիտէր պատը։ Նրբեմն ալ ափին մէջ կը նայէր. յետոյ մեծաքայլ կը յառաջանար և կը սկսէր վազել, դարձեալ աջ ձեռքը դիտելով։ Պուապաղիլ չարժումով մը կեցուց զիս և ըսաւ.

— Լաւ կեցի՛ր. Ֆրէսէրիք Լաբսան գործի վրայ է... Զմանգարե՛նք իր աշխատութիւնը։

Ժօզէֆ Պուապաղիլ մեծ հիացում կը զգար Ֆրէսէրիք Լաբսանի, այդ նշանաւոր ոսկիչին նկատմամբ։ Երբեք տեսած չէի այդ մարդը, բայց իր համբաւէն կը ճանչնայի զինքը։ Փողերանոցի ձայլ ոսկիներուն գողութեան գործը, զոր լուսաբանեց, մինչ ամէն օր ի զուր կը ջանար քան մը հասկնալ, և Բրէսթի Իւնիվէրսէլի դրամարկղները խորամանկներու ձերբակալութիւնը ժողովրդական դարձուցած էին Ֆրէսէրիք Լաբսանի անունը։ Այն թուականին, երբ Ժօզէֆ Պուապաղիլ տակաւին ցոյց տուած չէր իր եզական տաղանդին օգնչելի ապացոյցները, Ֆրէսէրիք Լաբսան նկատուած էր ամէնէն կարող միաքը՝ չատ խորդաւոր ու մըթին սիրներու խառնախնթար կծիկը քակելու մասին։ Իր հռչակը ամբողջ աշխարհի մէջ տարածուած էր, այնպէս որ Լոնտոնի ու Պերլինի և նոյն իսկ Ամերիկայի ոստիկանները յաճախ օգնութեան կը կոչէին զինքը, երբ այդ երկիրներու ոստիկանական քննիչներն ու պաշտօնեաները կը խոստովանէին թէ ամէն հնարք իզեռեւ ելած էր։

(Շարունակելի)

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՍ ԹԷՈԴԻԿ Է.Ֆ.ԻՆ

Դիտել տուեր էինք որ դեպ ի և ի վեր զրաբարաձեւ նախադրութիւնները աշխարհաբարի մէջ ընդունուած են, բայց ձեւ փոխելով և ելլելով դեպի և իվեր միտքին գրուած, որովհետեւ զրաբարի ձեւով իին անջատ գրուիլը աշխարհաբարի մէջ արդարացում չի կրնար ունենալ։ Դուք փղուն, քմծին, կամայական կ'անուանէք մեր այս կարծիքը և իին կտակին, կոտցին խէմ քսելու խօսքեր կ'ընէք։ Իսկ մենք, նորէն կը կրկնենք որ աշխարհաբարի մէջ դեպի (vers, envers) և իվեր (depuis) նախադրութիւններուն ի՛ն զան, վերէն դեպէն անջատ գրելը կատարելապէս անիմաստ բան է։ Աշխարհաբարին դեպի՛ն զրաբարի դեպ ի՛ն չէ։ զրաբարի դեպ ի՛ն, դեպ և ի նախադրութիւններով կազմուած է և այս անջատ գրուած ի՛ն լի՛ կը փոխուի ամէն անգամ որ անոր յաջորդող բառը ձայնաւորով կ'սկսի։ Աշխարհաբարի մէջ առանձին ո՛չ դեպ ոչ ի նախադրութիւնները ունինք, այլ միայն դեպի նախադրութիւնը որուն ի՛ն չարժական չէ երբեք և ոչ մէկ պարագայի մէջ ձեւ կը փոխէ, այսպէս դեպի եկեղեցի կ'երթամ, դեպի այգիին կողմերը գնաց եւայլն։ Իսկ իվեր նախադրութիւնը՝ թուրք. պէրի depuis իմաստով աշխարհաբարին սեփականութիւն է, անոր հարազատ զանգն է և չեմ գիտեր ի՞նչ խելքով ու խիղճով կ'ուզէք այս զուտ աշխարհաբար բառին զրաբարի դրութիւնով մը տալ ի՛ն անջատ գրելով։ Եթէ դուք ալ զոյգ մը ակնոց — ոսկի կամ ո՛չ, խնդիր չէ — դրած ըլլայիք ձեր մարի աչքերուն, այս նրբութիւնները ապահովաբար դուք ալ զգացած կ'ըլլայիք։

Վերի և վարի իմաստ պարունակող ի վեր (վեռ ի վեր. ի վեր հանել) և ի վար (անկնդ ի վար) նախադրութիւններու մասին պիտի խօսինք առանձին։

Ուրեմն եմ որ հակակեր էք թէ հոր ապագրական օրեալ է և թէ չիտակը հոն է։ Գրաշարին հասցէին ուղղած սրբագրութիւններդ աւելորդ էր, մանաւանդ երբ մտածէիք որ պատասխանատուութեան մեծագոյն բաժինը փորձերը սրբագրողին կ'ինայ։

Ըսեր էինք որ տղայ կ'ըլլայ տղու կամ տղայի։ Կը հարցունէք թէ երկուքն ալ կ'ըլլա՞յ։ Այո բարեկամ, երկուքն ալ կ'ըլլայ և երկուքն ալ կրնան իրարու տեղ գործածուիլ, օրինակ. տղու կամ տղայի գլուխ ունի. տղուդ կամ տղայիդ պատուէրը, տղուն կամ տղային մէկն է. (հոս փակագիծի մէջ դիտել պիտի տամ որ տղուն կամ տղային մեկն է չը նշանակեր տակաւին տղայ է, ինչպէս դուք կարծեր էք, այլ տղու կամ տղայի խելք ունեցողին (ճանիլին) մէկն է)։ Ինքնին աւելորդ այս հարցումով եթէ մտանաւոր բան մը հակադրուիլ ուզած էիք, կը ներէք որ միտքերնիդ չկրցայ հասկնալ։ Եթէ որոշ կերպով բան ըլլայիք կը հասկնայի անշուշտ, որովհետեւ ջիղերս թունդ եկած չէին, ինչ որ երեւակայելու անօգուտ ճանապարհութիւնը առած էիք։

2, 3, 4, 5 և 6 հատուածներով ուսուցած կանոններնիդ աշխարհաբարի քերականութեան վրայ լոյս սփռող նոր յայտնութիւններ չ'են. կ'ըսէք. Ձեր կարծիքով անոնք աւելի հոն ու աւելի բազմակողմանի կերպով կը գտնուին եղեր ամէն քերականութեան մէջ և չատ ու չատ անգամներ ալ յեղեղուեր են լրագիրներու մէջ։ Իրաւունք ունիք բարեկամ. բայց ճիշդ ատոր համար է որ մենք ալ զանոնք գրել անհրաժեշտ դատեցինք։ Ատոր պիտի կրնայիք դիւրաւ համոզուիլ դուք, որ ինչպէս կ'ըսեն հայերէնին համար անխոնջ փնտռուքներ կատարեր էք—եթէ ուղիղ պատմութիւն հանելու համար քիչիկ մը յոգնեցնել ձեր միտքը։ Այդ ամէնուն ծանօթ կանոնները թուարկելիք օրովհետեւ Այտընեանի, Ատատուր ամասիացիներու, Ս. Դաւիթեանի, Պոզաճեանի են. քերականութիւններուն ամէնքն ալ Պոլիսի աշխարհաբարի քերականութիւնն շատ աւելի նոխ, շատ աւելի բազմակողմանի էին։ Անոնց ամէնքն ալ ընտրական դերութիւնով պատրաստուած ոսկէ նրկէ քաղուածօրէն ամփոփուած օրէնքներու հաւաքոյթներ են և Պոլիսի այսօրուան աշխարհաբարին հարազատ հայելին չ'են կրնար նկատուիլ երբեք։ Անոնք շատ աւելի նոխ, շատ աւելի բազմակողմանի են։ Ատոր համար մենք ուզեցինք պատկերացնել Պոլիսի աշխարհաբարին հոլովումները իրենց հարազատութեանը մէջ, առանց անոր օտար եղող նոխութիւն կամ բազմակողմանիութիւն մտցուելու։ Այս պատճառով ստիպուեցանք հոլովումի կանոնաւոր ձեւին սահմանը տալէ ետք, անոր մէջ մտած զբաղուղութիւնները ցոյց տալ, ինչպէս և մէկիկ մէկիկ թուարկել անկանոն կերպով հոլովուող բառերը, որոնք հոլովումի անկանոն ձեւերը կամ հոլովումի կանոնաւոր ձեւին բացառութիւնները կը կազմեն։ Դիտնալու էք որ ընդհանուր օրէնքի մը սահմանը տալէ ետք մէկ երկու ալ օրինակ տալը կը բաւէ, մինչդեռ ընդհանուր օրէնքի մը բացառութիւնները կազմող պարագաներու ամէնքն ալ առանց որ և է մոռացութեան մէկիկ մէկիկ յիշելու է։ Այդ ամենուն ծանօթ և նոր յայտնութիւններ չը բերող կանոններ թուարկելուս պատճառը ալ աւելի աղէկ պիտի կրնաք հասկնալ, երբ կանոնաւոր և անկանոն հոլովումներու համար մեր ասանդած օրէնքները բաղդատութեան դնէք որ և է քերականութեան մը մէջ աւանդուածներուն հետ և տարբերութիւնը հասու ըլլաք։

Եթէ կեսոր, ամառ, ձմեռ. առտու իրիկուն. գիշեր, ցորեկ. երեկ, այսօր, վաղը. հիմակ, մահ, առաջ բառերը անկանոն կերպով հոլովուող բառեր են, հրաՀեցի՛ (ձեր բառն է ինծի չը վերագրէք) ի՞նչ էին ուրեմն 5 և 6 հատուածներով բացատրութիւնները. անանք տարբեր բաներ էին արդեօք, կը հարցունէք. և կ'աւելցունէք, աւելորդ յոգնութիւն առեր էք։ Չէ՛ բարեկամ, աւելորդ յոգնութիւն չ'են առած։ Մտիկ ըրէք, պիտի՞ համոզուիք ու այն առեն ձեր հեգնական իրաւունքի աւելորդ հրաՀեցելին ետ առնելով արդար հրաՀի մը պիտի կարդաք։ վստահ եմ։ Հոլովումի կանոնաւոր ձեւին կամ ընդհանուր կանոնին սահմանը և օրինակներ տալէ ետք, աւելցուցած ենք. դիտելի է ասկայն որ այս ընդհ. ձեւին հետեւող բառերէն մէկ քանիներուն եզ. սեռ.ը և տ.ը զարտուղաբար տարբեր կերպերով կ'ըլլան. անանք են [1. 2. 3. 4 հատուածներով յիշուածները] 5. առեն, օր, տարի բառերը և 6. տաբաթ, ամիս բառերը։ Առեն, օր, տարի բառերը կրնան հոլովուիլ թէ կանոնաւոր ձեւով առեին, առեան, առեան. առեինի պէս, և թէ անկանոն ձեւով առենուան, առենուրնե՝, առենուրնի պէս։ Նոյնպէս տաբաթ և ամիս, բառերը կրնան հոլովուիլ թէ կանոնաւոր ձեւով տաբբու (սեռ.ի և տ.ի զարտուղութիւն) տաբաթ, տաբաթոյի պէս և թէ անկանոն ձեւով տաբբուան, տաբբուրնե՝, տաբբուրնի պէս։ Նոյնպէս տաբաթ և ամիս, բառերը կրնան հոլովուիլ թէ կանոնաւոր ձեւով տաբբուան, տաբբուրնե՝, տաբբուրնոյի պէս։ Բայց այդ ամենայն ինչ ասոնց մեր ասանդածներուն հետ ունեցած տարբերութիւնը ինչ է։ Ասոնց մէջ ասոնց որ և է տարբերութիւն չկայ

գրիչը ձեռք առնելով կը գրէիք յօդուած մը որ կարելի կ'ըլլար կոչել մտածուած ճննդատեսական մը։ Մինչդեռ հիմա, ձեր գտնուելէ տեսապարանքին մէջ [որուն համար ուղն է, Աւետարանի բերնով, աչքերնուդ գերանը չէք տեսներ, ուրիշին աչքին մէջ շիւղ փնտռելու ելեր էք, ըսելու] չէ՛ թէ միայն ապագրական հղհիմ սխալներով զբաղելու չափ ամէն bon sens մէկ կողմ նետեր էք, հապա և ըսեր էք անանկ անիմաստ ու արտառոց բաներ որ տարրական դասընթացքի հետեւող ամէնէն ծոյլ աշակերտը անգամ (օրինակը ձերինն է) պիտի վարաներ ըսելու։ Վկայմանուանդ բարդութիւններու համար ըսածներդ, իր génial բաղդատականով։ Զէ՛, բարեկամ, բարդութիւն բառը հոլովվում բառին հետ չ'ենք չփոթած։ Անտարակոյս մենք ալ գիտենք որ բարդութիւն, հոլովում չը նշանակեր, առոր համար ըսած էինք — հայր, մայր, եղբայր և առանց բարդութիւնները (մեծհայր, կնքամայր, հօրեղբայր) կը հոլովուին հօր, հօրմէ, հօրմով ձեւին վրայ։ Դարձեալ եղբ, տեր, կին, հոյր և առանց բարդութիւնները (ամուսէր, երեցկին, մօրաքոյր և այլն) կը հոլովուին քրոջ, քրոջմէ, քրոջմով ձեւին վրայ։

Կ'երեւակայեմ որ ամօթէն չառաջուն նեցաք արդէն։ հեռեւաբար Բիւթերմարիցպուրգի և Պլէմիթնիայի պէս հարաւային հովիք առթով հարաւ-ափրիկեան քաղաքներու խօսքը չ'եմ ըներ ալ։ Անքաղաքաբիւն պիտի ըլլար։

ԱՐՄԵՆԱԿ ԻՆՃԻԵԱՆ
(Փաստասան)

(Մնացածը յաջորդով)

"ՀԱՅԱԿ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ"

Ա. ՀԱՏՈՐ. 1904. տպ. Վ. Միհեռեան
Հրս. ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

Հարաստանական բժիշկը չարժեր յիշատակել հոս։ Երկու դամբանակեր կը բաղկանայ միայն։ Արդեօք չկային ճարտասանական ուրիշ ձեւեր։ Ո՞ւր են Պէրպէրեանի բանախօսութիւնները որոնց մէկ քանիներեր դասական անձերի, անմոռանալի կերտուածներ են։ Բայց ճարտասանութիւնը տեւ մը չէ ինձի համար, եթէ կենդանի չեղան է հոգւոյն՝ հանդիսաւոր պարագաներու մէջ։ Թո՛ղ գրագէտն տեղնէ իր հոգւոյն մէջ հանդիսաւոր պարագաներ, և այն տեսն իր խօսքը անկեղծ ճարտասանութիւնը պիտի ըլլար։

Նամակագրական բժիշկը, թէեւ կարճ բայց յաջող է, վասն զի իր պարունակած հինգ նամակներն ալ իրարու հաւասար արժէք ունին, բան մը որ, ինչպէս կ'ըսէի, ամէն բժշկի գլխաւոր օրէնքը եղած պէտք է ըլլայ։ Իրու թէ միակ նեի մը, անվանելի զուարթութեն բեղմնաւոր նեի մը արտադրութիւնը եղած ըլլար։ Պէտք է դիտել, սակայն, թէ նամակները միօրինակ են. կարծես թէ միւնոյն տիպար օրուան մը մէջ գրուած են։ Ցեռայ, պէտք էր աւելի կարճ և թուռմ աւելի շատ ու պէսպիսուն նամակներ դնել. ինչ կարճ նամակներ կան որոնք զէպեր կ'արժեն, ա՛յնքան երկար կրնան հնչել հոգիին մէջ։ Ժերառ ու Ներվալէ՝ առանձակ մը ասղով նամակ մը գիտեմ որ այս տպաւորութիւնը ըրած է վրա։ Ինչ գրգռանք։ խայխն սեւը միայն այդչափ հզօր գրգռանք կրնայ կաթել հոգւոյս վրայ։

Նկարագրական բժիշկը, թէեւ մեծ մասամբ յաջող, բայց անհանդուրժելիօրէն անհաւասար էջեր կը պարունակէ։ «Ընտանիքին ծերը» (Ադրուշան, 348), «Զիւնը» (374, Սեպտեմբեր Վարդ.) եւն. «հասարակ տեղիք»ով լի դպրոցականի յօդուածներ են։ Միւս կողմէ գեղեցիկ է Ա. Շ.ի «Կօտրուած նաւակը» (370), ուր տակաւին խորդ կը հնչէ սա չափազանցուած՝ ծիծաղելիօրէն անճշմարտանման խօսքը. «Կոլծքիս բարախումբ քունդ անո՛ւշ անո՛ւշ օրէ»(11)։ Ադուլոս են Գ. Ա. Ալպոյաճեանի «Մեռելոց»ի մտածումները, բայց այս երիտասարդը երբեք չունի երեւակայութիւն և գրական ոճ. լրագրի լուրերու պէս կը շարադրէ։

Պատմական երկու յօդուածներ միայն կ'ամփոփեն Պասմգրական բժիշկը։ Դաւթեան էջ։ գաբէ երկու հայ գրողներ (Օշականց Ճէճէղեան) որոնք, բարիրն, անշուշտ կը գոհացնեն այս բժիշկին պէսքը։ Զոհրապ՝ պատմագիր. անտարակոյս իր հզօր առարկայագէտ միաքը կարող է, եթէ ուզէ, շատ մը պատմական իրողութիւններ ամփոփել և ընդհանուր օրէնքներ հանել անոնցմէ. բայց նորավեպագիրը պատմագրէ մը աւելի պատկերից զգայութիւններ ունի, թերեւս նոյն իսկ մեծ որագողումներ (épanchement), ուր գիտութիւնը «հանոյք» մը ըլլայ միայն, հեշտանքով յագեցած հանդարտ ժպիտ մը՝ նորավեպի ձեւին տակ, ձեւին տակ «Մայրապեպ»ին որ չգիտեմ ինչո՞ւ Ցիմէկեանի «Մայրապետ»ին հետ կը չփոթեի մ'մտքիս մէջ...։

Ահա՛ վերջին բժիշկը, վեպը։ Ցեղոզոգոյն բժիշկն է սա։ Դաւթեան էջ։ գիտէ վերջին պատառին յարգը... չէ՞ մի որ անոր տալիք համը պիտի փրկէր նախկին պատառներուն անախորժելի հանգամանքը, պիտի մոռցնէր անոնց առթած անհանգստութիւնը սատմոքսին վրայ, անոնց անիմաստ անհամ կուլ արուածքը՝ մի միայն տեղ մը լեցնելու համար, կշտացնելու համար, որպէս թէ կշտանալու զգայութիւնը հճոյքի զգայութիւն մը եղած չըլլար մարդուն մէջ (կամ հաւաքածոն կազմող էջերուն մէջ)։ Զոհրապին «Առաջին զրկանք» նորավէպ կոչուելու չափ՝ նիւթ մը չունի, բայց մանուկին հոգեբանութիւնը կատարեալ է հոն. բնաբան մը բժիշկ մը կայ հոն՝ գրական փայլուն յայտնութիւններով օժտուած։ «Կազանդի նուերս» որուն ստարդութիւնը չգիտեմ ի՞նչ թաքուն դիտաւորութեամբ ծանկած է Դաւթեան էջ., (բայց ամէն մարդ գիտէ թէ Սկիպլի գրութիւնն է այն, — ինչ աւելորդ հոգ ծածկումի), թէեւ բարձր նիւթ մը չունի, բայց Դոբէի գրչին վայել խանդաղատալիր գրութիւն մըն է, բացառիկ ժողովրդականութեամբ մը, Սկիպլին համար որ ուղած է միշտ նրբագէտ դժուարահաճ արուեստագէտ մը ըլլալ իր արտայայտումի և երեւակայութեան կարողութեամբ։ Զատկի Ցանկանէանի (այժմ, աւելորդ է ըսել, Սեպուեան) «Կոյրը» բաւական տպաւորիչ է. նորավէպ ըլլալէ աւելի հակիրճ պատկեր մըն է. իր ընդհանուր միտումութիւնը յուզիչ է, անկեղծ, պարզ ուր զգայութիւնները համապատասխան զգացումներ ունին. այս անկեղծութիւնը բարձր է. բայց երբ անկեղծութիւնը սասակաս հոգեբանական վերլուծումի կամ արուեստագիտական վայելքի պատրուակին տակ՝ տակաւ յանդգնութեան (effronterie) կը միտի, կը դեղծանի (dég.), «Մոլորանք»ին մէջ, օրինակի համար, «Ո՞վ պիտի բեղմնաւորէ իմ ամուլ կողերս» պոռալ կուտայ. մինչ դասականները, եթէ նոյն իսկ առիմամբ (érotoman) ալ ծնած ըլլային, գիտէին ծածկել իրենց թերութիւնները ի շահ ընկերութեան որ կ'ուզէ ամէն «ե»ի մէջ մարդ մը տեսնել ամէն բանէ առաջ։ Այս դիտողութիւնները որ մեծ մասամբ մեղ նոթերու ալ կը պատճանին, ցոյց կուտան անշուշտ Տիկին Եսայեանի մէջ յատկութեանց անհամամասութիւններ (բացի վայլուն յատկութիւններ՝ վերջապէ՛ս։ «Զարդը»հզօր է. Մօքասանինն է, հարկ է ըսել, որ արդարեւ հուաքածոյին գրեթէ միակ զարդն է, թէեւ ա՛յնքան փայլուն որ, աւաղ, կը լիշեցնէ մաշած ախուր հագուստի մը վրայ զետեղուած խնդալաւ ծաղրագին փղկապ մը բեհեղէ կամ թափառական մուրացկի մը վայրկակ խարխլուն վիզին փակած ապանակուռ մանեակ մը։ «Բլարա»յի հեղինակն անձանօթ է ինձ. տարաբդութիւն չունի. յաջող կրցած է արտայայտել անբուժելի հիւանդի մը տխրութիւնը. բայց վերջաւորութիւն մը չունի... հիւանդին յոյսին պէս, լուսաբեռութեան պէս։ Բայց սոսկա մխիթարիչ գիւտ մը չէ. «Բլարա» շարժում չունի, աւելին կայ «Բլարա»յի նկարագրութիւնը կը յարմարի ամէն անբուժելի հիւանդի. երբեք անհատական ուսումնասիրութեան չրլանակ մը չէ. մեր վարդապետներուն քարոզին պէս «ընդհանուր» է, այսինքն անարոյ՝ ընդարձակ աւազանի մը մէջ բալխուող ներկի հատիկի մը պէս...։

ԵՂՈՒԱՐԴ ԳՕԼԱՆՃԵԱՆ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՍԻ

Զայրին աղաքէ պէտք է շատ բարօրեայ անցընեն և պաղ ջուրով լոգանքի վարժեցուցին։ Թէյ, սուրճ և ոգելից ըմպելի բնաւ տալու չէ անոնց և ուտելիքներն ալ խառն ըլլալու է։ Առատ մսեղէն կերակուրները, ինչպէս բարեմաթար կուտան հիւանդ տղոց, չափազանց կը յոգնեցնեն անոնց մարսողութեան գործարանները։ Եթէ աղաք լաւ չեն քնանար, գիշերը վախով կ'արթննան, անկողին մանելէ առաջ գաղջ ջուրով կարճատեւ լոգանք մը ընել տալու է անոնց (և ապա մարմինը լաւ չորցնելով և պաղառութենէ զգուշանալով)։ Հոգ տանելու է որ անոնց ննջասենեակին օդը փոխուի միշտ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Վիեննական Թերթ մը Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ յարաբերութեանց մասին հետեւեալը կը գրէ.

Վերջերս Վիեննայի մէջ, հանրային կեանքի շրջանակին մէջ, երկու իրողութիւններ պատահեցան, որոնք Իտալիոյ մէջ ուշադրութիւն հրաւիրելու հանգամանքը ունէին՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ յարաբերութեանց տեսակէտով։ Այդ իրողութեանց առաջինը եղաւ կաթոլիկներու համաժողովը, որ, ինչպէս յայտնի է, մեծ հոգածութեամբ զգուշացաւ Իտալիոյ մէջ ազգային զգացումը վիրաւորելիք ամէն տեսակ արտայայտութենէ։ Երկրորդ իրողութիւնը եղաւ Աւստրիոյ ամէնէն ժողովրդական զօրավարին՝ Ռատեցքիի յիշատակին համար կատարուած հանդէսը։ Այդ առթիւ Վիեննայի քաղաքապետ Տոքթ. Լիւկէր ակնարկութիւն մը ըրաւ այն անպատ կացութեան որուն մէջ Աւստրիա-Հունգարիա կրնայ գտնուիլ, նոյն երկիներուն նկատմամբ Իտալացիներուն հակակիր զգացումներուն հետեւանքով։ Այս բոլորովին անակնկալ ազդարարութիւնը անհամապատասխան է արդի քաղաքականութիւնը և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ միջեւ յարաբերութիւնները յաջանչող իրողութեանց հետ։ Այն հայեցքը թէ Իտալացիներուն վերաբերեալ հակակրութիւնը Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մասին խիստ անհպատ ըլլալու չափ կարեւորութիւն ունի, անշուշտ իր համախոհները պիտի չունենայ ամէն անոնց մէջ որոնք տեղեակ են Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէջ իրաց ճշմարիտ կացութեան։ Իտալիոյ մէջ քաղաքական կեանքը դիտողները նշմարած ըլլալու են որ իտալական հակակրութեան դիտումները ու արտայայտութիւնները ժողովրդեան մէկ փոքր մասին մօտ միայն արձագանգ պիտի գտնեն և թէ առոր ամենատարբեր մեծամասնութիւնը մասնակից չէ իտալական հակակիրներու արարքներուն։ Այս պարագան մեծ մասամբ հաստատուած է այն ոգիով որ երկու կառավարութեանց մէջ ամէն կերպով կը տիրէ փոխադարձաբար իրարու հանդէպ հետեւուած քաղաքականութեան մէջ։ Վիեննայի ու Հռոմի Դանլիները միտ և հոգածութեամբ կ'աշխատին որպէս զի իրենց յարաբերութիւնները —որոնց մերձութեան ու անկեղծութեան մասնաւոր հանգամանք մը տուին անցեալ ամառուան ծանօթ հանդիպումները— կարելի եղածին չափ չվնասուին թէ՛ իտալական հակակրութիւններէն և թէ այդ նպատակով կարգ մը միջոցներու չահագործուելէն։ Կարելի է գոհունակութեամբ տեսնել որ այդ նպատակով երկու երկիրներուն կառավարութեանց ըրած ջանքերը երկու բարեկամ ու դաշնակից Պետութեանց քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը դանեն ամէնէն կատարեալ ու ամէնէն բաղձալի հաւանութիւնը։ Թէ՛ Վիեննայի և թէ Հռոմի մէջ պէտք է անհիմն նկատուին այն հրապարակային յայտարարութիւնները որոնք— իրաց այդ վիճակին հետ անհամապատասխան կերպով — իտալական հակակրութիւնը ամենապատ կը նկատեն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ համար։ Երկու երկիրներուն միջև հիմա գոյութիւն ունեցող բարեկամական բարեսէր յարաբերութիւնները նկատողութեան առնելով, անշուշտ պատեհ մը չկայ ենթադրելու թէ նոյն կարգի միջադէպեր կրնան շատ խոր հետաքիր թաղալ երկու Պետութեանց հանրային կարծիքին մէջ։

ԼԵՀԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բրուսիոյ Խորհրդարանը ուրբաթ օրը ձեռնարկեց վիճաբանութեանը՝ Լեհատանի մէջ Պետութեան կողմէ կալուածներու գնման վերաբերեալ նրագրին, զոր երկրագործական նախարարը ներկայացուց իրրեւ պաշտպանութեան միջոց մը գերման ազգութեան՝ ընդդէմ Լեհերուն և անոնց կղերին։ Վիճաբանութեանց միջոցին պահպանողականները ընդունեցին աջակցիլ այդ նոր միջոցին, եթէ չեղաւի անոր արտասովոր հանգամանքը և եթէ սահմանափակուի լեհական սեպհականութիւնն գնումը՝ Պետութեան կողմէ։ Ազգայնական-աղատականներն ալ քուէարկեցին այդ նրագիրը, սակայն արմատականները, կեդրոնը և Լեհերը անդրդուելի կերպով կը հակառակին անոր։

—Պերլիներ Թագեպլադ կ'ըսէ թէ Վիեննայի գերման դեսպան Գ. ֆոն Զիրօքի կողմէ անցեալ օր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարին տրուած այցելութիւնը կը վերաբերի Աւստրիոյ Խորհրդարանին մէջ լեհական խնդրոյն նկատմամբ կատարուած վիճաբանութեանց։

—Վիեննայի և նոյն իսկ Գերմանիոյ մէջ գերման լրագիրները կը քննադատեն Աւստրիոյ Երեսփ. ժողովին ատենապետ Գ. Վայսքիրխնէրի կողմէ լեհ երեսփոխան Գ. Կլապինսքիի տրուած պատասխանը լեհական նոր ծրագրին նկատմամբ։ Այդ լրագիրները զարմանք կը յայտնեն թէ Գ. Վայսքիրխնէր ըսած է որ Աւստրիոյ նախարարապետին անկ է այդ խնդրով զբաղիլ։ Ատենապետը հարկադրուեցաւ այդ մասին բացատրութիւն մը տալ և ըսաւ.— «Գ. Կլապինսքի ի մէջ այլոց յայտարարեց թէ աւտրիական հպատակներու չահերը կրնան վնասուիլ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ վիճաբանութեան ենթակայեալ նոր օրէնքէն և այդ պարագային միայն Աւստրիոյ նախարարութիւնը կրնայ միջամտել, սակայն քնա միաքս չեմ անցուցած յանձնարարել միջամտութիւն մը և կամ քննադատութիւն մը բարեկամ կառավարութեան մը արարքներուն համար։»

—Լեհական Թերթ մը իր ընթերցողներուն կը յանձնարարէ, իրրեւ փոխարինութիւն նոր օրէնքին, այլեւս բրուսիական ապրանք չգնել։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Մերակուսական Ֆորէքէր, նամակ մը ուղղելով Օհիոյի հանրապետական կուսակցութեան քլիւպին, բացարձակապէս ծանոյց թէ նոյն կուսակցութեան անուանով ինքզինքը ընտրելի պիտի ներկայացնէ Մ. Նահանգաց նախագահութեան համար, յառաջիկայ ընտրութեանց առեն։ Գ. Ֆորէքէր կ'ըսէ թէ մեծ մասամբ Գ. Ռուզվէլտ պատճառ եղած է Մ. Նահանգաց սեղանաւորական ապտնպին։ Կը յայտարարէ թէ մաքսային սակացոյցերը զեղչելու մասին պայքար մը աւելի պիտի ծանրացնէ կացութիւնը։ Կը քննադատէ նաեւ երկաթուղիի Ընկերութեանց նկատմամբ ձեռք առնուած միջոցները։

— Նիւ-Յորքի Պէլքլէր օթէլին մէջ, ամերիկեան բազմաթիւ Ընկերութեանց Տնօրէն Գ. Ճոն Հուլթէլ ապտնեց իր կինը որ կը քնանար, և յետոյ ինքզինքը պատուհանէն վար նետելով գլուխը չախչախուեցաւ և մեռաւ։ Սեղանաւորական տագնապներու հետեւանքովն էր որ Գ. Հուլթէլ ասաւ այդ աղետալի որոշումը։ Տասներորդ անգն է որ անձնասպան կ'ըլլայ սեղանաւորական տագնապին հետեւանքով։ Գ. Հուլթէլ կէս գիշերէն երեք ժամ առաջ ելաւ և ռէվոլվէր մը հանեց իր գրասեղանէն. իր ամուսինը՝ գեղանի կին մը՝ հանդարտիկ կը քնանար։ Գ. Հուլթէլ հրազէնը ուղղեց կնոջը ճակտին և կրակ ըրաւ. գնդակը մխուեցաւ կնոջ ուղեղը. երկրորդ հարուած մը ալ պատկեցաւ գնդակը կնոջ ընթանը մտաւ։ Գ. Հուլթէլ փորձեց քանի մը տող գիր գրել, սակայն մատները արիւնոտած էին. պատարանին վրայ տակաւին կը կենան արեան հետքերը։ Ս ալպի միայն գրած էր.— «Չեմ կարող գրել։—Ճոն»։ Կ'երեւայ թէ Գ. Հուլթէլ նախ փորձած է ռէվոլվերով անձնասպան ըլլալ, սակայն միաքը փոխելով յետոյ ինքզինքը վար նետած է պատուհանէն»։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Վիեննայի գերման նոր դեսպան Գ. ֆոն Զիրօքի, ինչպէս հեռագիրները ծանուցանելու իրենց բազմաթիւ յաջախորդներուն թէ «Զէնիթ» և «Սարգիսօֆ» մարգանեռով ծանօթ ժամացոյցերուն յարմանուն սպառման պատճառաւ, արտադրող գործարանին ընդարձակման անհրաժեշտ պէտքն զգացուած և այս նպատակով մէկ քանի ամիսներէ ի վեր ձեռնարկուած աշխատութիւնները աւարտած ըլլալով՝ այժմ, աւելի քան երբեք ի վիճակի են գոհացում տալու թէ՛ հրապարակին և թէ՛ գաւառի խնդրանքներուն, ըստ որում գործարանին արտադրութիւնն ամէն պէտքերը բաւելու ատենն աւելացած է։ Առիթը յարմար է ըսելու թէ, պէտք է զգուշանալ այն կարգ մը նախանձոտներու և անպէտ մրցակիցներու կեղծաւորաբար յերիւրանքներէն, որոնք մինչեւ իսկ այդ գերազուարչ ժամացոյցներուն կեղծերը չենել փորձած են, «Զէնիթ» և «Սարգիսօֆ» ժամացոյցներու անանխնթաց ու անմրցելի յաջողութենէն և յառաջդիմութենէն։

Ցանձնարարութիւնները փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին, թէ՛ յանձնակատարներու միջոցաւ և թէ ուղղակի դիմելով Գ. Մարգիսօֆ և Ընկ. Տ.՝ Գոլիս, Գաղէտ Գաբաս, թիւ 16, Մեծ Վաճառատուն։ Ամէն տեսակ ժամացոյցներու, շղթաներու և գոհարեղինաց։

ՊԱՇՏՕՇԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Տիրապէտիրի նահանգին կուսակալի փոխանորդ անուանուեցաւ Երզնկայի կառավարիչ Մահմուտ փաշա։

— Իզգաթի նախարարութեան վարչական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Կայս. Պալատան կրօնական ընթերցմանց պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա Ասըմ էֆ.։

— Ատանայի նահանգին Բոզանի նախկին անուանուեցաւ Ասիրի նախորդ նախկին Անմէտ Մահիր էֆ.։ Այդընի նահանգին Պէրկամայի նախկին անուանուեցաւ Թրէի նախորդ նախկին Էվիս Նայիլ էֆ., որուն յաջորդեց Պէրաթի նախորդ նախկին Մուստաֆեասիմ էֆ.։ Սըվազի նահանգին Գիւնեմը Համիտի նախկին անուանուեցաւ Օրաեի նախորդ նախկին Մէհմէտ Իզզէթ էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի ատիճան արուեցաւ Կէրչի օսմ. հիւպատոս Մուզիբիւս պէյի և Այդընի նահանգին գործակալ Մէհմէտ Բեսիմէ էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՐ.— Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Սպարտակի Դրան դատական ճիւղին անդամներէն Միրլիվա Բիքիթ փաշայի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կայս. հրացանակիր Տէպրէլի Այաբն պէյի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Նիյաէի գաւառին Ֆէրդէք գիւղին յունական եկեղեցիին աւագերէց Տ. Անթիմոսի։

— Իմթիազի ոսկի չքադրամ կայս. Պալատան քարտուղարներէն Բէֆիզ պէյի։

ՀԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Կայս. Իրատէ մը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, հրամայած է որ Երկրագործական Պանքան հարիւր հազար ոսկիի ցորեն գնէ՝ Էմիրնէի ու Դարթէմունիի Նահանգաց և ուրիշ տեղերու կարօտ երկրագործներուն բաշխելու համար։ Այդ գումարէն քսան հազար ոսկիի ցորեն գնուած է Էմիրնէի մէջ տասնորդներէ գոյացած ու եւրոպական գանձուն տեղական ցորեններէն։ Մնացած ութսուն հազար ոսկիի ցորեններն ալ Ռումանիայէն գնել որոշուած ըլլալով, զինուորական պետոյքներու հայր Թայիբէ Իսմայիլ պէյ, և վաճառական Գ. Բոզմեդօ յանձն առած են՝ իրենց ծախսուած դինով՝ այսինքն իւրաքանչիւր հարիւր քիլոն 23 ֆր.ի հաշուով նոյն ցորենները Իպրայիլի մէջ շոգենաւ յանձնել՝ փոխադրութեան ծախքերը Երկրագործական Պանքային պատկանելու պայմանով։ Մինչեւ հիմա Ռումանիայէն յիսուն հազար ոսկիի ցորեն գնուած ու Կ. Պոլիս փոխադրուած են։ Մնացած երեսուն հազար ոսկիի ցորենները ալ հետզհետէ կը գնուին։ Այդ ցորենները սկսած են բաշխուիլ երկրագործներուն։ 89,000 քիլօ ցորեն ալ Իզմիտ զրկուած են։ Մինչեւ հիմա գնուած 70,000 ոսկիի ցորեններուն փոխարժէքը ամբողջովին վճարուած է Երկրագործական Պանքային կողմէ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ Սինոպի մաքրանոցը քարանձիւա սպասող Մարf շոգենաւին ռուսական ուխտաւորներուն մէջ քոլերայի դէպքեր ու մահեր պատահած են, որոշեց նոյեմբեր 16էն սկսեալ Սինոպի ժամանումները բժշկական քննութեան ենթարկել։ Նաեւ Սինոպէն ճամբայ ելլելիք շոգենաւերու բաժանմունքներուն մէջ աւելցնել սա պարբերութիւնը.— «Մարf շոգենաւէն Սինոպի մաքրանոցը եկած ռուսական ուխտաւորներուն մէջ քոլերա դէպքեր ունի։»

— Առողջապահական Խորհուրդը նաեւ նկատելով որ Թականրոքի մէջ նոյեմբեր 4էն ի վեր քոլերայէ դէպքեր չեն պատահած, որոշեց տեղւոյն ժամանումներուն համար նախապէս սահմանուած հինգ օրուան քարանթինն նոյեմբեր 13էն սկսեալ երեք օրուան դ.ղլել՝ ուղեւոր ունեցող նաւերու համար, և գոյներու և գործածուած հագուստներու մասին ապահովութիւնը գործադրել։ իսկ առանց ուղեւորի ժամանող նաւերու նաւաստիները բժշկական քննութեան ենթարկել։ Նաեւ որոշուեցաւ որ հիմա քարանթինա սպասող նաւերը օգտուին վերոգրեալ նոր որոշումներէն։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Մանուցուեցաւ թէ Ֆրանսայի նաւագործարաններուն մէջ Օսմ. կառավարութեան հաշուոյն շինուած երեք թնդանօթակիրները ճամբայ ելած են Կ. Պոլիս գալու համար։ Այդ երեք թնդանօթակիրները՝ Այնթապ, Պաստրա ու Մայաթիա, Նանթի է. ը լա Պրօն է ծուչէ ասն պատկանող Ֆրանսացի երեք նաւաշինարաններու կողմէ Կ. Պոլիս կը բերուին. նաեւ Բրէօզոյի (Ֆրանսա) Շընայդրը և Ընկերութիւն նաւագործարանին յանձնարարուած մարտանաւերէն են։ Ուրիշ երեք թնդանօթակիրներ ալ Սէն-Նազէրէն դէպի Կ. Պոլիս ճամբայ պիտի հանուին, երբ առաջինները բերող նաւապետները ու նաւաստիները հոն վերադառնան։ Ապա չորս թնդանօթակիրներ և չորս թորփիլանաւորներ հետզհետէ Կ. Պոլիս պիտի բերուին՝ անոնց չինութիւնները աւարտելուն պէս։ Այս մարտանաւերուն մէջ դարձ գործիքներ կան՝ նաւաստիներուն անայլ ջուր հայթայթելու համար։

ՊԱՐՍԻՑ Շահին եղբայրը՝ Նասրէտտին Միրզա իշխանը, երէկ, Պարսից դեսպանին հետ այցելեց Կայս. Թանզիմաթը, Պոլսոյ մեծ մզկիթները, Եէնի Չէրիներու ցուցահանդէսը և ուրիշ նշանաւոր վայրեր։

— Նասրէտտին Միրզա իշխանը ու մայրը, այսօր, Խիվրէի շոգենաւով Պէյրութ պիտի ուղեւորին և անկէ ալ Դամասկոս, ուրկէ Հիճազի Համիտիէ երկաթուղիով դէպի Հիճազ։

ՕԱՆՃՆԱՀՈՂՈՎ.— Օսմ. ծովեղերեայ ջուրերը երթեւեկող օտար շոգենաւերու երթեւեկութեանց եղանակին նրկատմամբ կարգ մը քննութիւններ կատարելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը, երէկ, գումարուեցաւ Պեսական Խորհուրդին նախագահ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Այդ յանձնաժողովին անդամներն են Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան և ծովային նախարարութեան Նիզամ Տարէքէրի նախագահ Ֆէրիդ Մէհմէտ փաշա։

ՍՊԱՆԻՈՅ դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՄԱՀ ՍԱՀԻՏ ԷՖ.Ի.— Ներքին գործոց Նախկին Նախարար Սայիտ էֆ. որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուելով մարմինը պիտի թաղուի Էյուպի գերեզմանատան մէջ։

ՊՈՒՐՊՈՒՆԻ ասն Ֆաբլոս իշխանը ու իշխանուհին, իրենց հիւրամեծարին հետ, առջի իրիկուան, Ներկայացան Սպանիոյ դեսպանին կողմէ տրուած հանդիսութիւն։ Իշխանը և իշխանուհին, երէկ, այցելեցին Կայս. Գանձարանը և Կայս. Թանգարանը։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ բնակող Գ. Դրիզորիու 500,000 Ֆր. նուիրեր է՝ իր ծննդավայրին Սբարդա քաղաքին մէջ արհեստագործական վարժարան մը հաստատելու համար։

ՄԻՏԻՆԻԻ քաղաքին ջուրի համար ներուն նորոգութեան, աղբիւրներու և այլ շինութեանց համար որոշուած հանգանակութեան յատուկ 21,600 հատ մէկ մէճիտիէնոց և 43,200 հատ ալ տասը դրուշնոց տոմսեր պիտի պարտատուին։

ՍՍԼԱՆԻԿի նաւահանգիստին մէջ երթեւեկելու համար Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ կողմէ նոր գնուած շոգենաւը, երէկ, Սեւանիկ ուղեւորեցաւ։

ՈՂՈՂՈՒՄ.— Կիսմիլէֆիէի մէջ ու շրջակաները տեղացած յորդահոս անձրեւներէն կ. Գալիս-Սելանիկ երկաթուղիի գիծին մէկ քանի տեղերը ողողուած ու վնասուած ըլլալով. Սելանիկի կառավարը, երէկ, չկրցաւ Սիրքէճի ժամանել։ Հարկ եղած նորոգութիւնները փութով կը կատարուին։

ԻՏԱԼԻԱՆ Թագաւորը Բաբան ա՛իդալի պատուանշանին առաջին կարգը ստաւ Կ. Գալայ իտալական դեսպան Իմբէրիալի մարքիզին։

ՍԻՒԼԷՅԻ ջրանցքէն դեկտեմբեր 20էն 30 (Ն. Տ.) անցած նաւերուն թիւն է 128 և գոյացած հասոյթը՝ 3,710,000 ֆր.։

ՄԷՆՍՈՒՍԻի հաշուոյն Անգլիական գնուած խոշոր շոգենաւը, որ Ինսանկիի կոչուած է, մօտերս Կ. Գալայ նաւանգիտը պիտի ժամանէ։

ՀԻՏԱՏԻի մէջ պատահած հրդեհը ծխավանառի մը խանութէն սկսելով, երեք հոյակապ օթէլներ և 125 խանութներ այրեր են։

ՕՍՄ. ՊԱՆԳԱՔՈՒՆ ընդհանուր Տնօրէն Գ. Տէֆէս, առջի իրիկուան, սեղան մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Օսմ. Պանքային մեծ պաշտօնեաները և Օսմ. Պանքային Բարիզի վարչական Խորհուրդին անդամ Գ. Կասթոն Օպուանօ։

— Գ. Կասթոն Օպուանօ, երէկ, Ինլոն Ֆրանսէզի մէջ սեղան մը տուաւ։ Ներկայ էին Ֆրանսական դեսպան Գ. Բոնսթան, խորհրդական Գ. Գոր, Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Գ. Տէֆէս, Տնօրէն Բանձիրի պէյ, Հանրային Պարքի վարչութեան Տնօրէն Գ. Բիսառ և ուրիշ հրաւիրեալներ։

— Գ. Կասթոն Օպուանօ ընտանեօք Գրուսա երթալով շաբաթ մը պիտի մնայ։

ՄԱՏՈՒՏԱԿԻ (միան քէօքի) իւրաքանչիւր օրայէն երկու փարա մէկ քառորդ տասանորդ պիտի առնուի։

ՆՈՐԻՆՁՆԵՐԸ.— Նաֆիյի մէջ նորինի բերը, նախապէս եղած զրոյցներուն հակառակ, այս տարի նախորդ տարիէն աւելի պիտի ըլլայ։ Կը յուսացուի թէ Հայֆայէն 700,000 մնալով նորինի արտադրուի։

ՀԱԼԷՊԻ նահանգին այս տարուան տասանորդի հասոյթը 21,922,000 դրուշ եղած է։ Անցեալ տարի 19,198,000 դրուշ։ Այդ հաշուով բերքերու ամբողջ արժէքը եղած է 1,753,800 ոսկի. մինչդեռ անցեալ տարի 1,535,900 էր, սակայն այդ առաւելութիւնը աւելի գինիներու բարձրացման արդիւնք է, վասն զի արմաթներու գինները հարիւրին քառասուն աւելի էին։

ԱՏԱՆԻի նահանգին մէջ օդերը նրպատասուր են երկրագործներուն։ Թուղթերը գոհացուցիչ վիճակի մէջ հաւաքուած են։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ մէջ ՀԻՊԹ գտուղի բերքը լաւ է. միայն թէ անձրեւի պէտք կայ, որպէս զի ՀԻՊԹ գտուղները լաւ հասուն նան։

ԽԱՐԴԱԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Իզմիրի մէջ հեռեւեալը կը կարդանք.— Փաստրան Մանուկ Մարիքեան և Բոլ Հարութ իմանալով որ Գարագիւղի բնակիչներէն Ղալաթիոյ մէջ գլխաւոր վաճառող Ճանիկ Ամէմեան մեռած է, Մէօհրիւպէ անուն կին մը կը գտնեն և Պէյիւքտէրէի Մուսթար Ղուկաս էֆ.էն ալ իմաստասէր մը կը սատանն հաստատող թէ Մէօհրիւպէ աղջիկն է Ճանիկ Ամէմեանի։ Ցեռայ Գասպմ

կութիւն կ'ուզուի։ Հայոց Պարիրքաքանէն ալ կը պատասխանուի թէ գլխաւոր Ճանիկ Աէմեան Մարիամ անուն աղջիկ մը ունի և թէ Մէօ՛ռիւպէ անուն աղջիկ մը ունենալուն նկատմամբ ալ արձանագրութիւն մը չէ գրանուած։ Այս պատասխանը վճռագրին կցուելով, Մարիամ Բերայի պատժական դատարանին առջև դատ կը բանայ խարդախութեան հեղինակներուն դէմ, որոնց արարքը հատատուելով կը դատապարտուին մէյմէկ տարուան բանտարկութեան։ Նաեւ դատարանը կը վճռէ կալուածներուն վերադարձուիլը։ Դատապարտեալները վերաքննութեան կը դիմեն։ Վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղը երէկ սկսաւ տեսնել այդ դաւը և լսեց երկու կողմի յայտարարութիւնները։ Անձնական դատախազը ընդարձակ «լայնա» մը ներկայացուցած ըլլալով ատեանին, դատարանը այսօրուան յետաձգեց դատավարութեան շարունակութիւնը, վասն զի այդ գրութեան ընթերցումը ժամանակի կարօտ էր և օրն ալ տարաժամ։

ԳԻՊԷԱԼԻՏ ԱՄՊԻՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Գրբէգիլիէի մէջ Տիմիդրի անուն երիտասարդ մը, իր նշանածին հետ ամուսնանալու մտադրութեամբ, առաւօտ մը իր գործին գացած պահուն, ճամբան չուն մը կը յարձակի անոր վրայ և օրունգը կը խածնէ։ Իսկոյն դեղարան մը տարուելով, հարկ եղած դարմանները կ'ըլլան, բայց չան վրայ եղած ապրանքներուն նշան մը չտեսնուելով գործին կարեւորութիւն չի տրուիր, որով ամուսնութիւնը կը կատարուի, սակայն երկու չաբաթ անցնելէ առաջը, Տիմիդրի վրայ կատաղութեանախտանիշեր կը տեսնուին, իսկոյն Կ. Պոլիս կը ղրկուի դարմանուելու համար և կատաղութեան ախտին դարմանատունը կը տարուի, բայց հիւանդութիւնը առալացած ըլլալով, դարմանումը անկարելի կ'ըլլայ։ Խեղճ Տիմիդրի իր երկու չաբաթուան կնոջ անուշը տակի կրկնելով կը մեռնի։ Կինն ալ Կ. Պոլիս բերուած է, վասն զի կը կարծուի թէ նոյն ախտէն վարակուած ըլլայ։

ԲԱՆԿԱԼԻԹԻ մէջ Թաշէը Պասոսի ատարթիմանին դռնապանը՝ Հիւսէյին, երէկ, սենեակին մէջ լաւ չվառուած ածուխով կրակարան մը դրած և քնացած պահուն, մեռաւ այդ ածուխին ազդեցութենէն։

ՕՐԹԱԳԻՒՂՈՅ Հրեաներու վարժարանին մէջ վեց տարեկան աղեկ մը վառարանին մօտ տաքցած միջոցին, հագուստները բռնկեցան և մարմնոյն կէսը՝ կէս մէջքէն վեր այրեցաւ։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՐԱՇԻ կառավարիչ Հասան Հիւսնի փաշա, որ Բէրթէլայի կառավարիչ անուանուած էր, նոյեմբեր 8ին տեղւոյն առաջնորդարանը երթալով, առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ.էն հրաժեշտ առած է։ Հետեւեալ օրը Տ. Կորիւն վրդ. քաղաքէն դուրս գանուած Տիւլալը Զընար տնուն տեղը ողջերթի գացած է, ուր փութացած էին նաեւ միւս աղգաց հոգեւոր պետերը և քաղաքային ու զինուորական պաշտօնատարներ։

Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ա.ՐՔԵՊՍ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ, կիրակի օր, Դատարդիւղի Ս. Թադէոս եկեղեցին վրայ որոշեալ ընծայարան քահանայ ձեռնադրելէ ետք, ընկերակցութեամբ Տ. Ղեւոնդ և Տ. Գնել վարդապետներուն, քահանաներու և Աբրահամ էֆ. Այվազեանի, այցելեց տեղւոյն Յունաց Նորաչէն հոյակապ Այի Թրիսա եկեղեցին, որ տեսակին մէջ թիւրանդական ճարտարապետութեան գեղեցիկ նմոյշ մըն է։

ԲԵՐԱՆԻ Ս. Առաքածնի Յունաց եկեղեցւոյ մէջ այսօր Տ. Եսայիմ Ս. Պարիրքը պատարագեց և Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Պատարագին ներկայ եղաւ Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշաբունի թեմական այցելութեան եկած է։

ԿԸՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պարիրքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքպ. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Տ. Գաբրիէլ և Մովսէս Սրբազանները, Դուրեան Ղեւոնդ և Պալագեան Գրիգորիս վարդապետները և Տէր Սարգսեան, Սանասարեան, Այվեան, Էքսէրճեան և Ճէպէճեան քահանաները։

1. Տ. Բարգէն Ծ. վրդ. դրամ մը բացատրութիւն կուտար վերացման Խաչի հինգշաբթի օր Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին կատարուած պակին ներկայ գտնուելուն պատճառի մասին։ Ժողովը այդ բացատրութեան գիրը կարդալով խնդիրը փակուած համարեց։ 2. Տրապիզոնի առաջնորդ Տ. Իմմանուէլ վրդ. դրամ մը կը խնդրէր ալազուրկ Տ. Գրիգոր քնյ. Թիրեաքեանը Արմաշու դպրեվանքը փոխադրել։ Ժողովը նկատելով որ դպրեվանքը ակէակոնոց չէ, հետեւաբար մերժեց եղած առաջարկութիւնը։ 3. Պուրկազի Թաղ. Խարհուրդը տեղւոյն Ս. եկեղեցւոյն համար տիրացու Վաղարշակը քահանայացու ներկայացնելով կը խնդրէր որ արտօնուի անոր ձեռնադրութիւնը հոս։ Պոլսոյ մէջ։ Ժողովը որոշեց գրել որ Պոլիս ղրկեն յիշեալ ընծայացուն Կրօն. Ժողովի առջեւ քննուելու և արժանաւորութիւնը հաստատուելէ ետք ձեռնադրուելու համար։ 4. Ժողովականներէն Տ. Սահակ Տէր Սարգիսեան, Տ. Միքայէլ Աշճեան և Տ. Հմայեակ Էնգէրճեան քահանաները նշանախօսութեան տակացոյցի մասին իրենց տեսութիւնները թուականներով պարզող տեղեկագիրներ ներկայացուցած էին Ժողովին որ կարդաց և արժան դատեց յանձնել զանոնք Ս. Նախագահին։ Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ կարգ մը ամուսնական խնդիրներով։

ԲԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ քահանաներէն Տ. Եղիազար քհ. Աչճեան, որ կրօն. Ժողովոյ կողմէ Ֆօքչանի (Բուամանիա) եկեղեցիին հոգեւոր հովիւ նշանակուած էր, շաբաթ օր կը մեկնի իր պաշտօնատեղին, Պարիրքարքանի կողմէ հարկ եղած գործողութիւնները կատարուած ըլլալով։

ԸՆԾԱՅՈՒՄ Ս. Առաքածածնի տօնին առթիւ Խան Ժողովը այսօր նիստ չի դումարեր։ Փակ են նաեւ մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարանները։

ԿԸՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ իր երէկի նիստին մէջ նկատողութեան առնելով Դատաստ. Խորհուրդին մէկ տեղեկագիրը, որով այր մը ամուսնալուծում կը խնդրէր, իբր պատճառ մէջ բերելով իր կնոջ ամլութիւնը։ Ժողովը մերժեց այն խնդիրը, ըստ որում ամլութեան պարագան ամուսնալուծում յառաջ բերելու պատճառ մը չի կրնար նկատուիլ։

ԿԱՑՍ. ՋԱՂԱՔ. ԲԺՇՆ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ դեղագործական ճիւղը ընդունուած են այս տարի հեռաւեալ ինը հայ ուսանողներ. Գ. Գ. Մկրտիչ Ծէրմանեան (Պոլսեցի), Մ. գասուս Փոթուրեան (Զարլուցի), Գրիգոր Ռէյիշեան (Մարզուանցի), Պետրոս Պատուհանեան (Մշեցի), Լեւոն Եալտրզեան (Պոլսեցի), Վահան Պէրպէրեան (Կիւմիւշխինցի), Նշան Զօրայեան (Պոլսեցի), Հայկակ Փափազեան (Սրզընկացի) և Գառնիկ Կարապետեան (Պոլսեցի)։

ԱՇԵԹԱՊԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամենայն կը դէտ մեզ մեր թղթակիցը.—

Հալէպ-Այնթապի առաջնորդ Տ. Կարապետ Ծ. վրդ. որ այժմ Երուսաղէմ կը գտնուի, քաղաքէս մեկնելէն առաջ, Գաւառ. Ժողովոյ պակասեալ անդամներուն տեղ նոր ընտրութիւններ չկատարեց. այս պատճառաւ տեղւոյս եկեղեցական վարչութիւնը անկերպարան վիճակ մը ունի։ Դաւառ. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ առժամեայ Բաղ. Ժողով մը ընտրեց իր անդամներէն՝ եօթը հոգիէ բաղկացեալ. ասոնցմէ երկուքը հրաժարեցան. մնացեալ հինգ անդամներուն պաշտօն յանձնուեցաւ Գաւառ. Ժողովոյ պակասեալ անդամներուն տեղ նորեր ընտրելու։ Առժամեայ Բաղ. Ժողովը, փոխանակ այս ընտրութեան ձեռնարկելու, իր իրաւասութեան չվերաբերող գործերով կը զբաղի։

ԿԱՑՍ. Առաջն. փոխանորդ Տ. Կարապետ Ս. քահանայ Կիւլմէզեան տասներորդ անգամ ըլլալով հրաժարական կուտայ Խան Ժողովին։ Առժամեայ Բաղաք. Ժողովին հինգ անդամները կը մերժեն Տ. Կարապետ քահանայի հրաժարականը, որպէսզի տեսնուի արդէն. փոխանորդ մը իրենց արարքը քննադատելով անհաճելի պիտի դառնար, մինչ Տ. Կարապետ ձեւապէս միայն կը հրաժարի։

*** Վերջին չաբաթներու մէջ ղանքեր կ'ընեն տեղւոյն առաջնորդին ի նպաստ հանրագիր մը տարարկել տալու։ Հոգեւոր բարձր իշխանութիւնը այսպիսի հանրագրութիւններուն արժէքը պէտք եղածին պէս կը գնահատէ հարկաւ։

*** Ուիթսուն հոգիի ստորագրութեամբ ալ ուրիշ հանրագիր մը մատուցուած է առժամեայ Բաղ. Ժողովին, որոնցմէ և ոչ մէկը կրցած են ճանչնալ Կրօն. և Բաղ. Ժողովոյ անդամները։ Ասիկա ապացոյց մըն է որ կամ հանրագիր ստորագրողները բոլորովին աննշան մարդիկ են և կամ այդ ստորագրութիւնները կեղծ են։ Հանրագիրը ստորագրողները կը պահանջեն որ կիրակնօրեայ լսարանները փակուին և առաջնորդը Երուսաղէմէն Այնթապ կոչուի. հակառակ պարագային անանց դատանափոխութեան պիտի դիմեն։ Այս հանրագրութեանց չնչնաւ և արտաքսակեալ ըլլալը բացայայտ է։— Կը լսենք թէ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը որոշած է քննիչ մը ղրկել հոս, Հալէպ-Այնթապ միացեալ Վիճակաց մէջ յուզուող եկեղ. խնդիրները քննելու համար։ Քննիչ որոշուած է Մարաշի Առաջնորդ Դէորգ Ծ. Վ. Աալանեան, որ ի մօտոյ նոյն տեղէն ճամբայ պիտի ելլէ եղեր։ Լաւ է անագան քան երբեք։ Երանի՜ թէ Տ. Դէորգ Վ. չորս տարիէ ի վեր Հալէպ Այնթապի թեմին մէջ գործուած եկեղց. և կրթական ղեղծումները յաղթի կարգադրել և բարօք ուղղութեան մը մէջ դնել թեմական գործերը։

ԴԱՒԱՌԱՑԻՆ ԲՐՈՆԻԿ

Մուշէն կը գրեն մեզ.—

Մայրաքաղաքի հայաթերթերէն գոհութեամբ լսուեցաւ Պարիրքարքանի վերջին Տնօրինութիւնը Ս. Կարապետի և Մշոյ Թափուր առաջնորդութեան համար։ Կարծոյ նախորդ Առաջնորդը՝ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ. Տ. Եղիսանը Մշոյ և առժամաբար՝ Բաղիշու Պարիրքական փոխանորդութեան կոչուեցաւ։ Լաւագոյն կարգադրութիւն մըն է այս՝ կարեւոր, այլ թափուր վիճակներու համար, քան ինչ որ կրնար ըլլալ։ Շնորհաւորելի է Տ. Զաւէն վրդ.ը, որ փութաց հաւանութիւն յայտնել գաւառային այդ հովուութեան, ինչ որ թեմականներու կողմէ ալ խընդրուած էր։ Տ. Զաւէն Հայրասիրին համար անծանօթ չեն Մշոյ և Բաղիշոյ եկեղեցական թեմերը։ Երբ բաղմաթիւ եկեղեցականներ կան որ սովոր են խուսափիլ գաւառային հովուութենէ և իրենց պատրաստ—ոչ կարեմքը — առաջ կը ձգեն, ուրեմն շնորհաւորելի է Տ. Զաւէն Հայրասիրին հաւանութիւնը, համեմատաբար աւելի աղքատիկ թեմերուն համար։ Անշուշտ հանգիստ ընելու համար չէ որ իր պատրաստ յանձնառութիւնը կը յայտնէ. հետեւաբար չենք երկայնիր թէ Տ. Զաւէն վրդ. հնարաւորութեան չափով և իր փոքրառութեամբ ու կարողութեամբ՝ միշտ ջանադիր պիտի գտնուի, հոգեւորական օգտակար ընծայել իր նոր թեմերուն, որոնք արդարեւ կարօտ են արժանաւոր, գործունեայ և կրթասէր Առաջնորդի մը, որպէս զի մէնէն պատուական գործը պէտք է ըլլայ վարժարաններու, որքանցներու բարգաւաճումը, դժբախտաբար ամէնէն անտեսուած ու լքուած բանը գաւառային անկիւններու մէջ։ Ահա ինչ որ կը սպասենք մեր նորընտիր Պարիրքական Փոխանորդ Հօրմէն, այն վառուռեռեամբ, թէ ինքն ալ կրթասիրական փափաքներով և գործունեութեամբ օժտուած՝ կ'ընդունէ աւագ կարեւորութիւնը դպրոցներու առաջադիմութեան ու բարեկարգութեան։

Բայց Բաղէշի եկեղեցական գործերու մատակարարութեան միացումը Մշոյ առաջնորդութեան հետ աւելի կը ծանրաբեռնէ նորընտիր Պարիրքական Փոխանորդին պաշտօնը, երբ մանաւանդ մինակ միացած ըլլայ։ Գիտենք որ Բաղէշի թեմին հոգեւորական միացումը առժամանակեայ հանգամանք մը ունի, անոր ալ Առաջնորդէ թափուր միացած ըլլալուն համար։ Անշուշտ պիտի գանուին օմանդակ վարդապետներ, որ աշխատութիւնը բաժնեն Տ. Զաւէն Ծ. վրդ.ի հետ, որ բնականաբար իր ժամանակին կարեւոր մասը պիտի անցընէ Ս. Կարապետի և Մշոյ վիճակին մէջ, իբր եկեղեցական աւագ թեմը։

Վատահ ենք թէ Տ. Զաւէն վարդապետ շնորհիւ Ամեն. Ս. Պարիրքք Հօր ջանքերուն՝ պիտի փութացնէ իր մեկնումը, որչափ հնար է, ձմեռանէն առաջ։

*** Ամեն. Ս. Պարիրքք Հօր և Կեդր. Պատգ. Վաքուութեան կողմէ Տ. Զաւէն վարդապետի եպիսկոպոսական վկայականի հաստատութիւնն ալ բանաւոր ու կարեւոր էր, քանի որ այդ ընդարձակ թեմերը երկար տարիներէ ի վեր եպիսկոպոսհովիւէ զրկուած կը մնան, և եկեղեցական գործոց յանձնառումին համար եպիսկոպոսի մը ներկայութիւնը անհրաժեշտ կը նկատուէր ամէն առթիւ։ Այս կողմերը միայն Վանի մէջ կը գտնուի ծերացած եպիսկոպոս մը, որ չի կրնար հասնիլ քահանայացուներու ձեռնադրութեանց համար եղած բաղմաթիւ դիմումներուն։ Ասկէ զատ կարելի չէ անմնացեալ թողուլ այն անհարկի ծախքերը, զորս ստիպուած են կրել աղքատիկ ընծայացուներ, հեռաւոր տեղերէ մինչեւ Ս. Աթթամար երթալով։ Մշոյ Ս. Կարապետի վանքը, իբր մայրավանք, յաճախ ունեցած է իր եպիսկոպոս առաջնորդը, որմէ զրկուած է սակայն երկար տարիներէ ի վեր։ Եկեղեցական մասակարարութիւն և հոգեւոր տեսչութեան կրկին նկատումներով եպիսկոպոսի մը ներկայութեան Մշոյ մայրավանքին մէջ միշտ պէտք տեսնուած և ըստ այնմ վանահայրերը եպիսկոպոսութեան կոչուած էին նախորդ և թէ վերջացող դարերուն մէջ։ Զարմանալի են, շատ անգամ, մեր եկեղեցական գործերը։ Ասեն մը՝ նոյն իսկ 19րդ դարու առաջին քառորդին չափէն աւելի եպիսկոպոսներ տեղաւորուած էին ո՛չ միայն ծանօթ այլ եւ փոքր թեմերու և բաղմաթիւ վանքերու մէջ։ Մշոյ թեմին մէջ միայն վեց եպիսկոպոսներ կը յօրանջէին վանական խուցերու մէջ։ Իսկ այսօր՝ թողունք վանքերը, հինգ վեց առաջնորդ միայն կենայ եպիսկոպոս մը պահել իր այնքան ընդարձակ թեմերուն համար, պայմանով որ իր ուշադրութիւնը նուիրէ Ս. Կարապետի մէջ բարձրագոյն վարժարանի մը հաստատութեան և լաւ մասակարարութեան համար։ Այդ տեսակ հաստատութեան մը պէտքը անհրաժեշտ է Ս. Կարապետի համար։ Անոր թեմերուն մէջ նախիր մը կայ քահանաներու և տիրացուներու, որոնք նահապետական պարզ ընթերցանութեան մէջ անգամ կը սխալուին։ Եւ չեմ մեղադրեր զանոնք։ Ո՛վ տրվեցուց իրենց, և ե՞րբ տեսան լաւագոյն կրթարան մը ու խուսափեցան անկէ։ Ընդհակառակն՝ հինէն մինչեւ հիմա՝ հարիւրաւոր տիրացուներ բարձրագոյն վարժարան մը երեսը չտեսան։ Ս. Կարապետի եկեղեցասէր թեմականներուն մէջ վանահայր եպիսկ.ի մը ներկայութիւնը կենայ երկիւղած ժողովրդեան վրայ կրթասէր և բարոյապես փափաքուած ազդեցութիւնն ունենայ բարձրագոյն վարժարանի մը մատակարարութիւնն ալ դիւրացնելու, վասն զի վերջապէս եպիսկ.ը, հոգեւոր բարձր հեղինակութիւն մը ճանչցուած է, և կ'ընդունուի թեմականներէ։ Սայլգ է որ արժանիքը անհատական բարեմասնութենէ և կրթասէրութենէ կը չափուի, և ոչ թէ տիտղոսէ, բայց մենք ալ կը փափաքինք որ տիտղոս ընդունող և եպիսկոպոսութեան կոչուողը արժանիքի և կրթասէր գործունէութեան փորձը տուած ըլլայ։ Ահա այդպիսիի մը պէտք ունինք, ինչ որ մեզմէ առաջ ունեցան կեսարիոյ թեմականները յանձին Տ. Տրդատ Սրբազանի, որ կեսարիոյ Ս. Կարապետը օժտեց կրթական պատուական հաստատութիւնով մը և որ իր եկեղեցականի լաւագոյն փառքը կը կազմէ։ Ուրեմն Մշոյ Ս. Կարապետն ալ պէտք ունի կրթական փառքի ձգտումով օժտուած եպիսկոպոսի մը։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԴԻՒԱՆԱՓԱՌԱՅԻՆ ՓՈԽՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԵՂԾՈՒԱԾՔ

ԵԴԵՍԻԱ, 8 Նոյեմբեր 907

Օրագրական էջերու մէջ հրատարակուած լուրերու կարգին՝ այս տարուան ամէնէն հետաքրքրաշարժներէն էին անտարակոյս՝ Եդեսիոյ մաս մը Հայոց դաւանափոխութեան միտումին չուրջ գրուած հանգամանք տեղեկութիւնները։ Իրենց գրածներու ստուգութեան մասին հանրութեան ճակատաց ներկայանալու կարող Արեւելքի Թղթակիցները ասկէ առաջ քանի քանի անգամներ գրեցին և քննիչ Տ. Փառէն վարդապետն ալ Պարիրքարքան ուղղած իր տեղեկագիրներով հաստատեց թէ Եդեսիոյ մէջ բնաւ լուրջ միտում մը չկայ դաւանափոխութեան, և բոլոր եղածը քանի մը անուղղամիտ ժողովականաց կողմէ 40ի չափ պարզիտ ու ռամիկ ազգայնոց ուղղուած թելադրութիւն մըն է։ Սակայն ուրիշ թերթի մը Եդեսիոյի ստապատում նամակագիրներէն մէկը առանց խախելու ընթերցող հասարակութիւնը խաբելու փորձէն՝ ելաւ գրեց թէ դաւանափոխներու թիւը կ'աւելնայ և թէ դաւանափոխներու դրամով չինուած զանգակատունէն Հայ-Հռոմէականաց եկեղեցիին զանգակի առաջին զոլանջները լսուեցան։ Այդ կարգի նամակագիրներէ նմանօրինակ անգոյ իրողութեանց սուտերը լսելու վարժուած ըլլալով՝ չիմակը մեղի այնչափ զարմանք չէին պատճառեր, ընթերցող հասարակութիւնը պատրաստ համար գլորուած սուտերը, բայց այս անգամ իրաւամբ մեծ զարմանք զգացինք, տեսնելով որ հակառակ լուրջ հերքումներու՝ Հայ-Հռոմէականաց թերթը Մեհմուայը Ախպար ալ վերջերս գրած է թէ Եդեսիոյ մէջ դաւանափոխներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ՝ և թէ եկեղեցին ընդարձակելու պէտք զգացուելով ժապաւինեալ Տօմար արուեր է՝ Հալէպի կողմերը հանգանակութիւն կատարելու համար։ Ընթերցող ուղղաէր հասարակութեան ու Մեհմուայը Ախպարի ալ ծառայութիւն մը մատուցած ըլլալու համար՝ կը փութանք մենք ևս մեր գրածին մէն մի կէսը հաստատելու պարտաս ըլլալով յայտնել թէ.

Ա. Եդեսիոյ մէջ դաւանափոխութեան լուրջ միտում մը բնաւ գոյութիւն չունէր. բոլոր եղածը հակառակնորդականներու թելադրութեան մէկ անցողական ու անհետեւանք մնացած փորձն էր մաս մը ռամիկներու վրայ։

Բ. Մինչեւ այսօր ա՛յ իսկ մէկ անձ հռոմէական արձանագրուած է՝ կամ հռոմէական դաւանելու համար այժմ անոնց եկեղեցին կը յաճախէ։

Գ. Հայ-Հռոմէականաց մատուռը նորոգելու պէտք ծագած է ո՛չ թէ ուրիշ ոչ է պատճառով՝ այլ անոր համար միայն՝ որ խարխալ ըլլալուն մէջը մտնել վտանգաւոր է և 1-2 տարիէ ի վեր բոլորովին փակուած։

Կ'երեւի թէ Հալէպի հռոմէական չըրջանակին մէջ կրօնային եռանդը հրանրելու մտքով մատուռին չինութեան համար հանգանակութեան գացող տեղւոյս Հայ-Հռոմէականաց առաջն. փոխանորդը Հալէպ ու մինչեւ Պոլիս չափազանցեալ տեղեկութիւններ տարեր է, ուրկէ ազդուած կը թուի նաև Մեհմ. Ախպար։ Հոգեւոր պաշտօնեաներ մա՛նաւանդ՝ եթէ երեւակայութեան մէջ ոգեշունչ դդեակներ կառուցանելով և ուրիշներն ալ այդպէս յանկուցանելով պիտի գտնուին՝ ըսելիք չունինք. լեզուն իրենցն է։ Հ. Պաղտիկեան պէտք չէ մոռնայ որ Եդեսիոյ Հայ-Հռոմէականաց բազմաթոռ ու ծերունեան բերմամբ գործէ քաջուած Առաջնորդը Հ. Բարսեղ Ծ. վրդ. ողջ է՝ ու 40 տարուան փորձովը վկայող՝ թէ պարզապէս երեւակայութեան ծառայել է յուսալ՝ որ տեղիս Հայ-Հռոմէականաց վարեմի սահմանափակ թիւը՝ «9-10 տուն»՝ նոր դաւանափոխութեամբ պիտի կրնայ 11ի վերածուիլ։ Գ. Կ. Ռ.

Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Իրմիտ հանգուցեալ ճարտարապետ Պետրոս էֆ. Ազարեանի յուշարձաւորութեան տաթիւ փոխան ծաղկեպսակի 162 զրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս՝ իր որդիները Մհի. Յովհաննէս և Մեհրան էֆ. Ազարեան։

(Հոգաբարձութիւն)

ԵՐԱՆՇԵՏԱԿԱՆ-ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

Հանրածանօթ արուեստագէտ Պ. Տիրան Այեքսանեան, յառաջիկայ հինգշաբթի գիշեր, 5 դկտ., (Ն. Տ.) փայլուն նուագահանդէս մը պիտի տայ Իւնիոն Ֆրանսէզի սրահին մէջ, գոհացնելու համար բազմաթիւ երաշտասէրներու կողմէ եղած խնդրանքը, որոնք կը փափագին գէթ անգամ մը լսել երիտասարդ ու կարող թաւջութակահարին դմայլելի նուագումը, այնքան գնահատուած եւրոպական սատանեներու մէջ։ Նուագահանդէսը պիտի սկսի եւրոպական ժամը 9ին, մասնակցութեամբ ծանօթ դաշնակահար Տիկին Անանա Կրսէրի։ Ցայսագրին մէջ կ'երեւան սա ախորժալուր և դժուարին կտորները.—

Ա. Սօնատա (թիւ 2) աև սոլ մաժոր, դաշնակի և թաւջութակի համար

Լ. Վ. ՊէթՈՎԷՆ

Կրավ - Ալլէկրօ, Ռոնտօ

ՏԻՏԻՆ ԿՐՕՍԷՐ, Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ

Բ. Քօնչէրթօ, աև rէ մաժոր Ժ. ՀԱՅՏՐՆ

Ալլէկրօ մօտէրատօ. Առաքիս, Ալլէկրօ

Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ

Գ. Իմբրոմբրու, աև Ֆա տիեզ մաժոր

Ֆ. ՇՕՊԷՆ

ՏԻՏԻՆ ԿՐՕՍԷՐ

Դ. ա) Պէrսեօզ Ժ. ՁՈՒԼԷ

բ) Զիկէօյնէրթանց Ոլ. ժէլՎԱԼ

Պ. ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ

Ե. Ռաբսօսի, աև սոլ մինեօr Ժ.ՊՐԱՀՄՍ

ՏԻՏԻՆ ԿՐՕՍԷՐ

Զ. Ասաֆիօ է Ալլէկրօ Լ. ՊՕՌԷՐԻՆԻ

Ծանօթ դաշնակահար Պ. Սէլվէլիի դաշնակի վրայ պիտի ընկերակցի։ Տոմսակին գին է կէս օսմ. ոսկի։ Կարելի է տոմսակ գնել Էրէնէթ Բօմանտիկէր և Բաքալ Բէլլէր երաժշտական առարկաներու վաճառատուներէն և Իւնիոն Ֆրանսէզի կիսէն։

***

ԿԱՅԱԿԵՐԳԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԸ

Անմէա Յէհիմ էֆ.ի նորակազմ Օսմ. կայսակերգակ թատերախումբը, որ անցեալ շաբթու ա՛նչափ հմակիր ընդունելութիւն մը գտաւ Թատերասէր ժողովուրդին կողմէ, այս հինգշաբթի գիշեր իր Բ. ներկայացումը պիտի տայ Շահզատէ Պալիի մեծ Թատրոնին մէջ. պիտի ներկայացուին առաջին անգամ ըլլալով՝ Սիրատէն և Գայեավէի մէկ ծիծաղաշարժ զուարճալը՝ Զոյգ Սանդուխ, 3 արարուած, որուն պիտի յաջորդէ Գեղամիր Տշլավինեանի մէկ քրջալիր կատակերգը՝ Աղջերու որսորդ մը, 2 արարուած։

*** Անմէա Յէհիմ էֆ.ի Օսմանեան կատակերգակ նորակազմ թատերախումբը, Ուրբաթ գիշեր, փայլուն ներկայացում մը պիտի տայ Բերա, Վարիէթէի Թատրոնը։ Բերայցիներուն աչքը լո՛յս։

ՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊԱՐԻԶ, 3 դեկտեմբեր. — Սակարանին մէջ նպաստաւոր արամադրութիւններ կը տիրեն՝ օտար հրապարակներու վրայ առաջ եկած թալանումին հետեւանքով։ Նիւ-Եորքէն առնուած լուրերու նայելով դրամական բարւոքումը հեռակայ կ'աւելնայ։ Մէկ քանի սեղանաւորներ վերակած են հնչուն դրամով վճարումներու։ Նիւ-Եորքի Սակարանին մէջ գործունեութիւն կը տիրէ և շահադիտական մէկ քանի արժեթուղթեր մէկ քանի «բուն» բարձրացած են։ Միւս կողմէ Նիւ-Եորքի լաւ տրամադրութիւնները իրենց ազդեցութիւնը կունենան Լոնտոնի Սակարանին մէջ։ Ամերիկեան արժեթուղթերու գիները հաստատուն են։ Անհատական պանքներու դրամի դեղչը հարիւրին 5.75 է, որով յուսալի է թէ Անգլիոյ Պանքն մտերս դեղչէ իր դրամի սակը։ Բարիզի Սակարանին մէջ ֆրանսական Ռանդը 95.57ի բարձրացաւ և օտար արժեթուղթերու բարձր գիներն ալ հաստատուեցան։ Օսմ. արժեթուղթերու գիները մաւոր են։ Իրէլիի բաժնեթուղթերը 312։ Ռիօ Թինթոյի գիրը լաւագոյն է, վասն զի պղինձը 62ի բարձրացած է։ Պալիա Գարայաղն նոր է իյնալով 442 եղաւ։ Կապարի գիները անփոփոխ են։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային արժեթուղթերը լաւ են, մանաւանդ Թրանսվալի բաժնեթուղթերը՝ 50 ֆրանք։

—Այսօր Ֆրանսայի նախարարաց խորհուրդը դումարուեցաւ Էլիզէի մէջ։ Պատերազմական նախարար Բիքառ զօրավարը Ալժէրիոյ սահմանագլուխին վրայ պատահած միջադէպերու մասին հեռագիրներ հաղորդեց։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Մ. Նահանգաց երեսփ. Ժողովը, երէկ, զբաղեցաւ Պ. Ռուզվէլթի քաղաքականութեամբ. նաև նկատողութեան առնուեցաւ նախագահութեան ընտրելի Պ. Պրեանի ջատագոված քաղաքականութիւնը։ Ժողովին քուէն նպաստաւոր եղաւ Պ. Պրեանի, որով այս վերջինին ընտրութիւնը հաւանական կ'երեւայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Բաղաքապետը Լոնտոնի առաքիական դեսպանին հաղորդեց միջնաքաղաքին ընտրութիւնները՝ Ցիանց Եղբէֆ կայսեր վաճառականաց յարելեանին առթիւ։

ՍՈՖԻԱ.— Ֆերտինանտ իշխանը Բարիզ ու Լոնտոն գնաց՝ իր մօրը՝ Բլէմանթին իշխանուհիին թոռան ժառանգութեան գործովը զբաղելու համար։

ԲՈՒԴԱՊԵՍՏԻՒՐԼԻ. — Մ. Նահանգաց պատերազմական նախարար Պ. Դաֆէ, վաղը, Ռուսիոյ կայսեր պիտի ներկայանայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թրիպիւն կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Բոքովցէվ յաջողեր է Բարիզի մէջ 150 միլիոն անգլիական ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու։ Սեղանաւորներու խումբը պիտի կատարէ չրջաբերութեան հանելու գործողութիւնը՝ ամենէն նպաստաւոր վայրկեանին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիոյ նախարարապետ Պարոն ֆոն Պէք, Երեսփ. Ժողովին մէջ եղած հարցափնդրումի մը պատասխանելով, ըսաւ թէ Աւստրիա պէտք չէ որ միջամտէ և չի կրնար միջամտել ուրիշ Պատութեանց գործերուն։

ՊԵՐԼԻՆ. — Կ. Պոլսոյ փերման դեսպան Պարոն Մարշալ դեկտեմբեր 15ին իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։ Սխալ է այն զրոյցը թէ Պարոն Մարշալ Բարիզի դեսպան պիտի կարգուի Ռատոլին իշխանին տեղ։

— Բոյսսդակը առաջին և երկրորդ ընթերցումով ընդունեց Դերմանիոյ և Սեւ Լեռան միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնադրութիւնը։

ՀՌՈՄ.—Այսօր տեղի ունեցաւ հանդիսական բացումը առաղջապահական միջազգային համաժողովին, որ Հռոմի մէջ կը գումարուի։ Արտաքին գործոց նախարար Պ.Դիդդոնի, Իտալիոյ թագաւորին անունով, բարի գալուստ մաղթեց պատուիրակներուն։ Հռոմի Ֆրանսական դեսպան Պ. Պառէռ համաժողովին առանձնապէս ընդունեցաւ և իտալացի երեսփոխան Սանթոլիքուիտս ալ դեր-առնելապետ։

ՊՈՒԻՍԼ.—Շաքարի յանձնաժողովը, այսօր աւարտեց իր աշխատութիւնները։ Զանազան պատուիրակներ իրենց կատարուութիւնները տարեր էին համաձայնութիւնը կնքելու համար։ Ռուսիա ընդունեց միաձայնութեամբ որոշուած պայմանները։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ օխան	52	-
Երկրորդ »	» 50	-
Խառն »	» 48	-
Զաւտարը »	» 47	-
Կարծր տաքլին »	» 52	-53
» միջին »	» 50	-51
» խառն »	» 48	-
ԱԼԻՒՐ		ԴՐՇ.
Տեղական գրմա Ա. Պարկ		102 -
» » Բ. »		100 -

Այսօր 3 վակն Ան

ԳՈՐԳԵՐ ԶԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՁԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՕ ՖԻԱՆԿՈ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ՌԷՊԱ Շիտակ Ճամբայ Բասած Անցաբոլի ԿԱԼԱԹԱ Եէնի Ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Ֆ. ՊՈԼԻՏ Ֆինճանճրլար թիւ 33, 35, 37 Եւ. Սուլթան Համամ թիւ 3 36—24

ՎԵՐՄԱԿ ԹԻՒԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
ԿՐԿԻՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԴՐՈՇՄՈՒՄԸ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը հաստատէ թէ հանրութեան մէջ սա կարծիքը կազմուած է որ կրկին օրինակները, կամ ուրիշ խօսքով, տուպլիքատները դրոշմաւորքի ենթակայ չեն։ Արդ՝ դրոշմաւորքի Դրդ յօդուածը կը որոշադրէ որ «պայմանագրութեանց եւ ուրիշ գրութեանց իւրաքանչիւր օրինակը, զաս զաս դրոշմաւորւի ենթակայ պիտի ըլլայ, երբ անոնցմէ մէկ քանի օրինակ պատրաստուին։ Կրկին օրինակները ինքնին կը կազմեն ակդրական արտեթուղթերուն նման արժէք ունեցող թուղթեր, միւնոյն դրոշմաւորքին ենթակայ, եթէ երբեք օրէնքը բացարիկ եւ բացորոշ որոշմամբ թիւն մը ունեցած չըլլայ։ Հետեւաբար Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ պիտի մերժէ այն խնդրանքները որոնք կը կատարուին, առանց չգանձելու՝ օրինական դրոշմաւորքէն զուրկ կրկին օրինակներու համար։

ԸՆԴՀ. ՏՇՕՐԿՆՈՒԹԻՒՆ
12/25 Նոյեմ. 1907 5—3

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց ամրութեամբ այնքան գնահատուած են, որ այնտեղիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակները եւ կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ օգտած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղդրում տուցած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Գօն Մարլէէ դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Կալաթա Սերալի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի եռաս։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Գալաթա) 1. Սուլթան Համամ թիւ 2։
) 2. Սուլթան Գայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար) Ջարլը Գօյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 50—45

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ
BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին 3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Ադրիանոպիր, Դամասկիւ, Դամվալա, Կ. Պոլիս (Գալաթա և Պոլիս), Մանասբիր եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ եւ Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխառութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուն որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղմանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Գանք ալ Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Մասուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—37

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ
ՈՒՕՔ-ՕՎԸՐ
ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ
ԹՈՒՐԲԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՄԻԱՎ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
Ս. ՇԹԱՅՆ
50—11

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրողջ լաստիկին վրայ, որ համաչափիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՑՈՅ
Պոլիս, Պեօյիւք Թիճարէթ խան, Ե. Ռ. ՔԻՕԼԼԻԷՐ, յաջորդ Ֆէրուիզանտ Շմիտ։ 50—23

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ՍՈՒԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷ

Ընդմէջ Հալի, Կ. Պոլսոյ եւ Օշէսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Տիրս	4311	Հիսարլիկ	1531	Մարսէլլս	3709	Սարֆս	1119
Ալէքթ	3607	Տամինս	938	Հինտու	3720	Մէրքատոս	3557	Տիբրիս	1735
Անեէլս	1541	Տուրս	2383	Հարթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիս	119
Աթիստոս	2277	Տրաքս	1713	Հումպեզ	595	Մանդէպելլս		Սեէրս	1203
Գասանս	1322	Տինսամ	504	Իակս	2354	Մուտիլլս	3419	Թասոս	1323
Գարտարինս	1264	Էպզբ	3464	Իտահս	5540	Նէքս	1933	Թ. Ուիլսոն	1546
Գրիֆիլս	4481	Էլտոքտոս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թաքիս	3327
Դէյլս	1371	Էյսաքս	1841	Բէլէս	1053	Ֆոթթոցիս	4036	Թալէս	1470
Դալիքս	1837	Ֆէտս	954	Բալբինս	2307	Օքլանս	1535	Օլիպնս	242
Դարէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Բանս	1700	Բալէրմս	1637	Վասքս	1914
Դանս	1094	Ֆլամինկո	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալ	1289
Տիքակս	2729	Ֆրանսիսքոս	4582	Լէքսանթս	2272	Բիլլէս	3329	Վալիթուլն	239
Սուէթս	1231	Կալիլէս	3060	Լիվորնս	1643	Բիճնալս	1553	Եէս	1350
Գալորտաս	4235	Կիկան	1143	Լոբնցս	3191	Բալլս	1613	Զեր	1200
Գանկս	2905	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօէնս	1789	Թրոս	
Գոբոս	895	Եղբանս	1635	Մարինկս	1278	Բոգտանս	136	Փուլան	

Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած են.
Գլիս չոգենաւը, նաւապետ Արմսթրոնկ։
Թոհիս չոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։
Ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուին.
Իւրպիճս չոգենաւը, նաւապետ Բրօֆթ, դեկտ. 8ին։
Միհաս չոգենաւը, նաւապետ Թորբ, դեկտ. 16ին։
Դիմել Գործակալներուն Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՍՕՆ
Թիւ 22—24, Գիւլիւք Միւլէթ խան, Գալաթա 10 50—50

PHARMACIE DE L'HÔPITAL HAMIDIÉ DAMAS, SYRIE

Damas, 6 ——— 190—

Je soussigné Tewfik Bey, Médecin en chef de l'Hôpital Hamidié à Damas certifie avoir recommandé par un usage de longue date les préparations toniques et antifébrifuges de l'Omer Pacha. Je l'ai toujours administré avec succès à mes malades en convalescence. C'est un apéritif utile et bienfaisant. En foi de quoi je délivre le présent certificat dont je l'autorise la publication dans les journaux.

Damas le 6 Mai 1905 et le 2 Rabi Awal 1323 Hégire

Dr Tewfik

Pour légalisation de la signature du Docteur Tewfik Bey, Médecin en Chef de l'Hôpital Hamidié à Damas

Damas, le 7 Juin 1905

Vu au Consulat de France à Damas
Pour légalisation de la signature apposée ci-contre de M. Rabbath, Drogueur-Chimiste à Damas et de Damas, le soussigné, Damas, le 7 juin 1905 [illegible]
Le Chancelier de France

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ես, ստորագրեալս, Տօքթ. Թէվֆիք պէյ, Ա. բժիշկ և Տնօրէն Դամասկոսի Համիտիէ հիւանդանոցին, ներկայիս կը յայտարարեմ թէ երկար գործածութեամբ կրցայ հաստատել ԱՄԵՐ ՊԱՇԱՅԻ ոյժ տուող (tonique) և հակաջերմական յատկութիւնները։ Միշտ ամենայն յաջողութեամբ գործածեցի զայն ապաքինութեան հասած հիւանդներուն։ Պիտոյ և առողջարար ախորժաբեր մըն է։

Որոյ ի հաստատութիւն տրուեցաւ ներկայ վկայական, արտօնութեամբ լրագրաց մէջ նաև հրատարակուելու։ ՏՕՔԹ. ԹԻՎՖԻՔ

Դամասկոս, 6 մայիս 1905 9

Khedivial Mail Line
(Ռէճիվիալ Մէյլ Լայն)
Շոգենաւային Ընկերք.

Շաբաթական ամենեն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Ալեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ չոգենաւը նաւապետ Անթէրիէ, չորեքշաբթի, 4 դեկտ. 1907 (Հ. Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Ալեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ հինգշաբթի, 5 դեկտ. 1907 (Հ. Ե.), կէսօրէ ետքը, ժամ 4ին պիտի մեկնի Ալեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Գիրէն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻՍ

Մենզալէ չոգենաւը, նաւապետ Ֆրիմէն, դեկտ. 30ին կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպոլը, Տարանտէ, Իզմիր, Սաքզ, Հոռդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Գէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Ալեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարտիսին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մանրամասնութիւն, Գալաթա, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՓՅԱՆ ԵՒ ՀԱԳ.

Ն. ՐԱՖԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դեկ. 5ին, Սիրիասի, Անատ. Եղերքէն
Դեկ. 6ին, Անգաղօլի, Մարսիլիայէն
Դեկ. 10ին, Իմիրէդի, Մարսիլիայէն
Դեկ. 17ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկ. 5ին, Սիրիասի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։
Դեկ. 7ին, Անգաղօլի, Տրապիզոն
Դեկ. 11ին, Իմիրէդի, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Դեկ. 18ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա

Ա. կարգ տարիքի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիայ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիայ » 120 »

Ա. կարգ Լամանի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիբէի ճամբով)։
Տեղեկութեանց համար դիմել Գրիգոր. Կալէն՝ Ֆոփխանէ քարտիսի վրայ։
15 50—2 Թ. ԲԷՅՈՒԼ

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարտական երթեւեկութիւն

Նոյեմբեր

Գշ. 20,3 Պիրէն, Աղեքսանդրիա, Մելջէրէն առաւ. ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բեր-Սաիտ եւ Սուր ոյ նաւահանգիստներ մեկնող չոգենաւին հետ։
Գշ. 20,3 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Արիմ-Կովկաս, Բրիմ, Ազով, Օտեսա-Բէրսան, Օտեսա-Նիքոլայեվ գիծերու չոգենաւերուն հետ։
Դշ. 21,4 Սէվաստոպոլ ժամը 9ին։
Ուշ. 22,5 Տարանտէ, Մերսին, Իզմիր, Բիրա, Թրիպոլի, Գէյրութ, Սաֆա, Բոռ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 24,7 Օտեսա, ժամը 12ին։ 50—14

«ԱՐԵՒԵԼԻՔ» ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

ԺԱՆ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ՖՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

Յ.Դ.

Լիւսիէն մտածի կ'ընէր։

—Ալպէրի հետ խօսք մէկ ըրած է Մարթ։ Իր սիրութիւնը խաղ մըն է լոկ, Լիզը խաբելու համար։ Ալպէր պիտի երթայ անոր միանայ այնպիսի տեղ մը, ուր պիտի կրնան ազատօրէն տեսնուիլ իրարու հետ։ Վիլֆրանշի մէջ մեծ գայթակղութիւն պիտի յարուցանէր այդ բանը, Լիզի հետ խաղալէն անմիջապէս յետոյ։

Այդ գաղափարը անգամ մը արտաքսելէն յետոյ մտքին մէջ, Լիւսիէն չուզեց անկէ հրաժարիլ։ Ամբողջ իրիկուան մէջոցին՝ Մարթ ու Ալպէր այլեւս առջեւէն չհեռացան, անոնք մեկնումի պատրաստութիւններ կը տեսնէին և ժամադրութիւններ կուտային հեռաւոր երկրի մը մէջ, անվերջ ուրախութիւն մը ու երջանկութիւն մը խոստանալով իրարու...

Այդ մտածումին հանդէպ իր նախանձը կ'արթննար և անոր հետ մէկտեղ բոլոր գէշ զգացումները, որոնցմով կը յորդէր սիրտը...

—Այո՛, բարեկամս, ծրագիրներ չունի՛, ժամադրութիւններ տո՛ւր, կ'ըսէր Լիւսիէն հեգնական չար ժպիտով մը։ Սակայն Միլուն հաչուէն դուրս մի՛ հաներ։

Բլիւպին մէջ, մտախոհութիւնը փարատելու և միտքը գրաւող մտածումները ցրուելու համար ոգելից ըմպելիի գաւաթներ պարպեց իրարու ետեւէ, խաղասեղանին առջեւ անցնելէ առաջ։ Լիւսիէն աղմկալից ու արտասովոր զուարթութիւն մը կեղծեց։ Անտրատնց կրնայցուց խաղի մէջ, բան մը որ անսովոր էր։ յետոյ չահեցաւ, քանի մը անգամ խաղը վարեց, դարձեալ չահեցաւ, և իր բարեգուշակ բախտին սիրոյն, ոգելից ըմպելի հրամայեց խաղակիցներուն։

— Ձեզի՛ գաս, բուն շարթբեօղ բե՛ր, ըսաւ Լիւսիէն, սպասաւորին ուղղելով խօսքը։ Դրամը ես պիտի վճարեմ։ Մենց որ՝ պէտք է բան մը ընել սա խեղճ վանականներուն համար, որոնք անարժան հալածանքներու կ'ենթարկուին։

Եւ ուժգին բռունցք մը իջեցուց սեղանին, գոչելով.

— Ձեր կենացը, բարեկամնե՛ր, և Վիլֆրանշի բոլոր գեղանիներուն կենացը։

— Բա՛ կենացդ, բարեկամ, կրկնեցին ընկերները։

— Բա՛ սիրային և ուրիշ ձեռնարկներուդ յաջողութեանը համար, յարեց կողմա խեղկատակին մէկը։

— Այո՛, իմ ձեռնարկներուս յաջողութեանը, կրկնեց Լիւսիէն զարմանալի ժպիտով մը, որ հեգնական ծիծաղի մը կը նմանէր։

Երկու դաւաթ շարթբէօղ ալ խմեց։ Երբ ելլիպէն դուրս ելաւ, կէս մը գինով էր արդէն։ Ժաք Տօսան անուն բարեկամէն խնդրեց որ իրեն ընկերանայ։

— Ինչ ունիս այս իրիկուն, հարցուց բարեկամը։ Կարծես թէ վիշտ մը փարատելու համար կը զուարճանաս։

— Բնաւ երբեք, յարեց Լիւսիէն, խիստ զարմացած։ Զուարթ եմ ու կը զբօսնում, ի վերջոյ սա եղբակցութեան յանգած ըլլալով թէ այս աշխարհի մէջ ո՛չ մէկ բան գէշ կողմէն առնելու չէ։ Հայրս կ'ուզէ որ Վիլֆրանշի մէջ հաստատուիմ. այդպէս պիտի ընեմ։

Դուրսը, բաց օդին, Լիւսիէն խոյսի թափեց իր գինովութիւնը։ Զուարթութիւնը անհետացաւ յանկարծ և ալեւոր միւնոյն շեղով չարտասանեց սա վերջին բառերը. «Վիլֆրանշի մէջ պիտի հաստատուիմ։» Իրականութիւնը աչքին առջեւ եկած էր ընդհանուր։

Լիւսիէն անմտնտեաեւ կարեւորութիւն չընծայեց Ժաք Տօսանի խօսքերուն և գահ մնաց անկէ բաժնուելուն, երբ հօր տան առջեւ հասաւ։ Ակամայ վախ մը կը զգար ան։ Ինչ ըրած էր Միլուս։ Ֆոն Բուվէրթի ջաղացքին մէջ անսովոր բան մը պատահած էր միթէ։ Մտովի այս հարցումները ըրած պահուն սիրտը քիչ մը աւելի կը տրոփէր։ Բայց իր մեղսակցին տուած հրահանգներուն հաւատարիմ, չուզեց բան մը իմանալ, և տուն մտաւ, Ժաք Տօսանէն բաժնուելով։ Փողոցին վրայ նայող մեծ դուռը գոցուէն յետոյ պատրաստուեցաւ հեշտադարանի մը վրայ գըտնուող ճրագը վառելու։

Բայց պէտք չունեցաւ անոր։ Փոքր սրահին դուռը բացուեցաւ և մայրը երեւան եկաւ։ Այդ երեւումը իրական զարմանք պատճառեց Լիւսիէնի, որովհետեւ իր ծնողքը սովորութիւն ունէին կանուխ պառկիլու։ այնպէս որ գիշերը ուշ դարձին՝ ամէն օր քնացած կը գտնէր հոն։ Տիկին Ռիչօ լամբար մը բռնած էր ձեռքը։

— Ա՜հ, Լիւսիէն, դո՛ւն ես։ կարծեցի որ քոյրդ էր դարձողը, ըսաւ Տիկին Ռիչօ, քիչ մը զարմացած։

— Ինչ, քո՞յրս մի, հարցուց Լիւսիէն։ Դեռ պառկած չէ՞ միթէ։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ դուն ալ այս ժամուս արթուն ես տակաւին։

— Տակաւին չեմ պառկած, որովհետեւ հօրդ կը սպասեմ նախ։

— Բայց գիտես թէ գիշերը ուշ առնն պիտի դառնայ ան, քանի որ բժշկական խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարէ Սէն-Միշէլի մէջ։ հետեւաբար դեռ շատ պիտի ուշանայ ան։

— Այո՛, գիտեմ այդպէս ըլլալը։ բայց հօրդ չէ որ կը սպասեմ, այլ Լիզին, որ մինչեւ հիմա վերադարձած ըլլալու էր...

— Բայց ո՞ւր գացած է ան, հարցուց Լիւսիէն, մատնոցութեան մատնուած յանկարծ, առանց պատճառը գիտնալու սակայն։

Տիկին Ռիչօ չէր ուզեր իր զուակին ըսել թէ Մարկ գացած էր Լիզ՝ օրաքայլը տեսնելու համար։ փոքրիկ անկէ ծածկել ճշմարտութիւնը և ուղղակի կերպով չպատասխանեց Լիւսիէնի հարցումին։

—Շատ չպիտի ուշանայ. հիմա կը դառնայ...

—Բայց անգամ մըն ալ կը հարցնեմ թէ ո՞ւր գնաց ան։ Գիշերուան այս ժամուն ամէն մարդ պառկած է քաղաքին մէջ։

Տիկին Ռիչօ մարքին մէջ փնտռեց, բայց չկրցաւ բանաւոր բացատրութիւն մը տալ։ Մենց որ՝ մօրը ակներեւ չփոթութիւնը տեսնելով ա՛լ աւելի մատնոցութեան կը մատնուէր Լիւսիէն։ Ի վերջոյ ճշմարտութիւնը խոստովանեցաւ Տիկին Ռիչօ.

—Չէի ուզեր քեզի ըսել թէ Լիզ մօրաքոյրդ տունը գնաց։

Լիւսիէնի գոյնը նետեց յանկարծ։ Գլուխէն մինչեւ տաքերը սարսուռ մը ցնցեց զինքը։

—Մա՜լկ գնաց։ Բայց խենթութիւն է ըրածը։ Ժա՛ր քանիին ճամբայ ելաւ հոսկէ, գոչեց Լիւսիէն։

—Ճաշէն անմիջապէս ետքը։

—Կ'ենթադրեմ որ առանձին չէ գացած։ Ո՞վ ընկերացաւ իրեն։

—Ոչ ոք...

Այդ խոստովանութիւնը վրայ՝ Լիւսիէն տեղէն վեր ցատկեց, բացագանչելով.

—Ի՜նչ յիմարութիւն։ Եւ դուն ալ թող տուիր որ երթայ։ Բայց կրնայ ճամբան դժբախտութիւն մը գալ գլխուն, մանաւանդ գիշեր ատեն...

—Ո՛չ, ո՛չ, առանձին չպիտի վերադառնայ։ Պաթիսթու պիտի ընկերանայ Լիզի։ Անշուշտ մօրաքոյրդ թող չպիտի ապ որ առանձին վերադառնայ...

Այդ բացատրութիւնը կէս մը միայն հանդարտեցուց Լիւսիէնը։

—Մեց որ, ինչ վատնդի կրնայ հանդիպիլ, յարեց տիկին Ռիչօ։ Վիլֆրանշի ճամբաները չատ ապահով են։ Մինչեւ հիմա այդպիսի յարձակում մը չէ գործուած։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ